

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PIEKTĀ NODAĻA

LIETA JANSONS pret LATVIJU

(Iesniegums Nr.1434/14)

SPRIEDUMS

8.pants • Mājoklis • Pozitīvā pienākuma neizpilde, nenodrošinot iesniedzēja aizsardzību pret jauno īpašnieku, kurš prettiesiski un ar varu iekļuva viņa mājoklī un liedza turpmāku piekļuvi tam • Prettiesiska zvērināta tiesu izpildītāja īstenota izlikšana no mājokļa, nacionālajām procesuālajām garantijām kļūstot neefektīvām, jo valsts institūcijas tās nenodrošina
13.pants (+ 8.pants) • Nav efektīvu nacionālo tiesību aizsardzības līdzekļu gadījumos, kad notiek patvaļīga iejaukšanās iesniedzēja tiesībās uz mājokļa neaizskaramību

STRASBŪRA

2022.gada 8.septembris

GALĪGS

30/01/2023

Šis spriedums atbilstoši Konvencijas 44.panta 2.punktam ir galīgs. Tajā var tikt veiktas redakcionālas izmaiņas.

CONSEIL DE L'EUROPE

Lietā “Jansons pret Latviju”

Eiropas Cilvēktiesību tiesa (Piektā nodaļa), sanākusi kā Palāta šādā sastāvā:

Síofra O’Leary, priekšsēdētāja
Mārtiņš Mits,
Stéphanie Mourou-Vikström,
Lətij Hüseyinov,
Arnfinn Bårdsen,
Kateřina Šimáčková,
Mykola Gnatovskyy, tiesneši

un *Martina Keller*, nodaļas sekretāra vietniece,

Ņemot vērā:

iesniegumu (Nr.1434/14), ko 2013.gada 26.decembrī atbilstoši Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (“Konvencija”) 34.pantam pret Latvijas Republiku iesniedza Latvijas valstspiederīgais Mārtiņš Jansons (“iesniegums”);

lēmumu nosūtīt sūdzības par tiesību uz mājokļa neaizskaramību un efektīviem tiesību aizsardzības līdzekļiem Latvijas valdībai (“Valdība”) un iesniegumu pārējā daļā noraidīt;

pušu apsvērumus;

2022.gada 5.jūlijā apspriedusies slēgtā tiesas sēdē,

pasludina šādu spriedumu, kas tika pieņemts minētajā datumā:

IEVADS

1. Lietas pamatā ir sūdzības par iespējamu Konvencijas 8.panta pārkāpumu saistībā ar iespējamu nespēju no valsts puses aizsargāt iesniedzēju pret privātpersonas rīcību, izspiežot viņu no viņa mājokļa, un iespējamu iejaukšanos viņa tiesībās uz mājokļa neaizskaramību no zvērināta tiesu izpildītāja puses, kas rezultējās viņa izlikšanā no dzīvokļa. Tāpat iesniedzējs, atsaucoties uz Konvencijas 13.pantu, sūdzējās, ka viņam nav bijuši pieejami efektīvi nacionālie tiesību aizsardzības līdzekļi, lai savas tiesības aizsargātu.

FAKTI

2. Iesniedzējs ir dzimis 1979.gadā un dzīvo Rīgā. Viņu pārstāvēja L. Liepa, Rīgā praktizējošs advokāts.
3. Valdību pārstāvēja tās pārstāve K. Līce.
4. Lietas faktiskos apstākļus var apkopot šādi.

I. BŪTISKIE NOTIKUMI

A. Vienošanās par dzīvokļa lietošanas tiesībām

5. 2009.gada 27.augustā iesniedzējs attiecībā uz dzīvokli dzīvojamajā ēkā, kas piederēja SIA Aeron, noslēdza vienošanos par telpu lietošanu. Šo līgumu pagarināja vairākas reizes, no kurām pēdējā līgums paredzēja, ka tā būs spēkā līdz 2011.gada 1.jūlijam. Vienošanās paredzēja iesniedzējam prioritāras tiesības noslēgt jaunu vienošanos, tomēr starp pusēm ir strīds, vai šīs tiesības paredzēja iesniedzējam tiesības pieprasīt līguma pagarināšanu. Vienošanās tika noslēgtas ar uzņēmumiem, ko bija pilnvarojusi SIA Aeron, tomēr starp pusēm ir strīds, vai nesenākā vienošanās bija noslēgta, pamatojoties uz atbilstošu pilnvarojumu. Tomēr starp pusēm nav strīda, ka no sākotnējās vienošanās noslēgšanas brīža iesniedzējs faktiski dzīvoja šajā dzīvoklī.

6. 2011.gada 9.februārī, lai izpildītu tiesas spriedumu par parādu bankai, dzīvojamo ēku pārdeva publiskā izsolē. Ar Rīgas apgabaltiesas lēmumu, kurš stājās spēkā 2011.gada 27.aprīlī, tā apstiprināja izsoles aktu, nosprieda, ka jaunais īpašnieks SIA Ektornet Residential Latvia – uzņēmums, kas pieder tam pašam koncernam, kam banka – ir jāreģistrē zemesgrāmatā, un lēma to ievest nekustamā īpašuma valdījumā. Šī nolēmuma izpildu raksts tika izsniegts 2011.gada 1.novembrī.

7. 2011.gada 2.augustā SIA Aeron un SIA Ektornet Residential Latvia parakstīja pieņemšanas-nodošanas aktu, atbilstoši kuram dzīvoklis, kurā iesniedzējs joprojām dzīvoja, nebija izīrēts un tam nebija nekādu citu apgrūtinājumu. 2012.gada 13.novembrī SIA Aeron rakstveidā apstiprināja, ka tā ar iesniedzēju nekad nebija noslēgusi nomas vai īres līgumu.

8. Iesniedzējs, pamatojoties uz izpratni, ka vienošanās faktiski bija pagarināta, turpināja veikt pārskaitījumus par telpu lietošanu pēc vienošanās termiņa, kas iestājās 2011.gada 1.jūlijā, iztecēšanas. No 2011.gada rudens iesniedzējs un SIA Ektornet Residential Latvia veica saraksti par jaunas vienošanās noslēgšanu. SIA Ektornet Residential Latvia piedāvāja iesniedzējam četru mēnešu īres līgumu ar tiesībām lūgt pagarinājumu, ko viņš atteicās parakstīt. 2012.gada 25.maijā SIA Ektornet Residential Latvia nosūtīja iesniedzējam vēstuli, pieprasot viņam līdz 2012.gada 25.jūnijam telpas atbrīvot. Šajā periodā SIA Ektornet Residential Latvia vairs nepieņēma iesniedzēja veiktos pārskaitījumus, atgriežot tos ar komentāru “Nav īres līguma”. Tā kā iesniedzējs neizvēlās, SIA Ektornet Residential Latvia atslēdza elektrību un vēlāk arī ūdens padevi virtuvei.

9. 2012.gada 8.novembrī iesniedzējs vērsās ar prasību pret SIA Ektornet Residential Latvia, pieprasot atzīt, ka vienošanās “par telpu lietošanu” bija īres līgums un ka tāpēc starp iesniedzēju un SIA Ektornet Residential Latvia faktiski pastāv īres attiecības (skatīt 25.-29.rindkopu zemāk). Viņš atsauca uz likuma “Par dzīvojamo telpu īri” 6. un 8.pantu (skatīt 31.rindkopu zemāk).

B. Liegums iesniedzējam pieklūt dzīvoklim

10. 2012.gada 8.novembrī SIA Ektornet Residential Latvia pārstāvji ar privātas un apbruņotas apsardzes palīdzību izlauzās cauri iesniedzēja dzīvokļa pirmajām durvīm un iekļuva koridorā. Iesniedzējs aizslēdza otrās durvis un izsauca Valsts policiju. Pēc ierašanās notikumu vietā Valsts policija secināja, ka situācija ir privāttiesiska rakstura strīds un informēja iesniedzēju, ka formālu sūdzību var iesniegt tikai policijas iecirknī, pēc kā policisti pameta notikumu vietu. Tad iesniedzējs izsauca pašvaldības policiju, kas izvērtēja situāciju un paskaidroja SIA Ektornet Residential Latvia, ka personu var izlikt no dzīvojamās telpas tikai pamatojoties uz tiesas spriedumu, pēc tam pametot notikumu vietu. Apbruņotie apsargi uzturējās pie pirmajām durvīm līdz vēlai vakara stundai. Vairākās atkārtotās telefonsarunās ar policiju iesniedzēju informēja, ka viņam jāiesniedz sūdzība policijas iecirknī.

11. 2012.gada 9.novembrī plkst.5.30 iesniedzējs pameta dzīvokli, lai policijas iecirknī iesniegtu formālu sūdzību un iesniegu papildu dokumentus civillietā par dzīvokļa lietošanu (skatīt 9.rindkopu iepriekš). Iesniedzēja prombūtnes laikā viņa ārdurvju atslēga tika nomainīta, un, viņam atgriežoties, bruņotie apsargi liedza viņam piekļuvi dzīvoklim. Iesniedzējs izsauca Valsts policiju, kas ieradās notikumu vietā un atkārtoti informēja puses, ka formālu sūdzību var iesniegt tikai policijas iecirknī.

12. Vēlāk tajā pašā dienā SIA Ektornet Residential Latvia pārstāvji nostiprināja pirmās durvis un koridorā starp pirmajām un otrajām durvīm ierīkoja signalizāciju. Vakarā, pēc vairākiem uzstājīgiem telefonzvaniem no iesniedzēja puses, cita Valsts policijas ekipāža ieradās notikumu vietā, taču pameta to, kad tika konstatēts, ka pieņemšanas-nodošanas aktā starp SIA Aeron un SIA Ektornet Residential Latvia (skatīt 7.rindkopu iepriekš) bija norādīts, ka dzīvoklis nav izīrēts.

13. Turpmāko nedēļu laikā pie dzīvokļa ārdurvīm bija izvietoti bruņoti apsargi, kuri liedza iesniedzējam ieiet dzīvoklī. Tāpat viņam liedza piekļūt dzīvoklim, lai atgūtu viņam piederošās mantas, tostarp viņa uzvalku, kas bija nepieciešams, lai piedalītos tēva bērēs. Šajā laikā pretēji iesniedzēja vairākkārtējiem lūgumiem policija neiejaucās.

C. Jaunā īpašnieka ievēšana nekustamā īpašuma valdījumā

14. 2012.gada 27.novembrī zvērināts tiesu izpildītājs J.L. SIA Aeron nosūtīja paziņojumu, saistībā ar gaidāmo tiesas sprieduma par SIA Ektornet Residential Latvia ievēšanu nekustamā īpašuma valdījumā izpildi (skatīt 6.rindkopu iepriekš) pieprasot to līdz 2012.gada 10.decembrim atbrīvot dzīvokli. Paziņojumā teikts, ka tad, ja SIA Aeron nebūs klātesoša, ievēšana nekustamā īpašuma valdījumā notiks ar piespiedu kārtā.

15. 2012.gada 12.decembrī zvērināts tiesu izpildītājs izpildīja lēmumu par SIA Ektornet Residential Latvia ievēšanu nekustamā īpašuma valdījumā.

Otrās dzīvokļa durvis tika atvērtas ar spēku Valsts policijas pārstāvju klātbūtnē. Izpildu procesa laikā pēc tam, kad zvērināts tiesu izpildītājs bija informēts, ka attiecībā uz situāciju tika ierosināts kriminālprocess, policijas priekšnieks atsauc policijas ekipāžu (skatīt 19.rindkopu zemāk). Privātā uzņēmuma apsardzes darbinieki palika notikumu vietā.

16. Iesniedzējs dzīvoklī ieradās pēc tam, kad Valsts policijas pārstāvji jau bija devušies prom. Viņš ar sevi iepazīstināja zvērinātu tiesu izpildītāju un informēja viņu, ka viņš ir dzīvokļa īrnieks. Lai to pierādītu, viņš piedāvāja ievadīt datora paroli vai identificēt dažādu specifisku priekšmetu atrašanās vietu dzīvoklī. Zvērināts tiesu izpildītājs atbildēja, ka nav nepieciešams sniegt nekādus pierādījumus un ka viņam jāturpina izpildīt viņa pienākumi.

17. Iesniedzējs izsauca Valsts policiju, kas noskaidroja iesaistīto personu identitāti un devās prom. Tad iesniedzējs izsauca pašvaldības policiju, kas pārliecinājās par situācijas apstākļiem, taču neiejaucās.

18. Visas dzīvoklī esošās kustamās lietas un piederumi tika aprakstīti protokolā, sarakstoti un izvākti no dzīvokļa iesniedzēja klātbūtnē. Lietas pārveda uz glabātuvi, no kuras iesniedzējs tās atguva 2014.gada 5.janvārī; daži no priekšmetiem it kā bija bojāti vai tos tā arī nekad neatgriezta.

D. Kriminālprocess

19. 2012.gada 11.decembrī, pamatojoties uz iesniedzēja 2012.gada 9.novembra sūdzību (skatīt 11.rindkopu iepriekš), saistībā ar noziedzīgu nodarījumu pret īpašumu tika ierosināts kriminālprocess. 2012.gada 12.decembrī iesniedzējs sūdzējās arī par zvērināta tiesu izpildītāja darbībām, ievadot jauno īpašnieku nekustamā īpašuma valdījumā. 2013.gada 7.februārī iespējamus nodarījumus kvalificēja pēc normām, kas regulē personas mājokļa neaizskaramības pārkāpumu un patvarību (skatīt 37.rindkopu zemāk).

20. 2015.gada 24.februārī kriminālprocesu izbeidza, jo bija iestājies noilgums. 2015.gada 16.aprīlī šo lēmumu kā prettiesisku atcēla.

21. 2016.gada 12.augustā kriminālprocesu izbeidza noziedzīga nodarījuma sastāva trūkuma gan attiecībā uz SIA Ektornet Residential Latvia, gan zvērināta tiesu izpildītāja rīcību dēļ. Policija secināja, ka mājokļa neaizskaramības aizliegums nebija pārkāpts, jo vienošanās teksts atsaucās uz tiesībām lietot telpas. Līdz ar to nebija noslēgts īres līgums, un iesniedzējs nebija īrnieks, bet gan telpu lietotājs. Arī patvarība nebija notikusi, jo gan zvērināts tiesu izpildītājs, gan SIA Ektornet Residential Latvia bija rīkojušies atbilstoši likumam. Zvērināts tiesu izpildītājs īstenoja tiesas nolēmuma par ievēšanu nekustamā īpašuma valdījumā izpildi (skatīt 6.rindkopu iepriekš), bet SIA Ektornet Residential Latvia pirms izpildu raksta iesniegšanas zvērinātam tiesu izpildītājam bija pārliecinājusies, ka attiecībā uz dzīvokli nebija reģistrēts kāds apgrūtinājums, attiecībā uz to nebija spēkā neviens īres vai nomas līgums un neviena persona nebija deklarējusi tās dzīvesvietu šajā

dzīvoklī. 2017.gada 16.janvārī virsprokurors ar savu galīgo lēmumu atstāja šo lēmumu spēkā, papildinot, ka noslēgtās vienošanās veida dēļ dzīvokli nevarēja uzskatīt par iesniedzēja mājokli, ko apstiprināja arī fakts, ka viņš tur nebija deklarējis savu dzīvesvietu. Brīdī, kad zvērināts tiesu izpildītājs īstenoja ieviešanu nekustamā īpašuma valdījumā, dzīvokli neizmantoja kā mājokli.

E. Disciplinārlietas

22. 2013.gada 31.janvārī Valsts policija lūdza Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomi izvērtēt zvērināta tiesu izpildītāja rīcību. Policija informēja Padomi, ka 2012.gada 12.decembrī zvērināts tiesu izpildītājs esot izpildījis izpildrakstu par SIA Ektornet Residential Latvia ieviešanu nekustamā īpašuma valdījumā, īrnieka prombūtnē ar spēku iekļūstot dzīvoklī. Lai arī īrnieks nebija klāt, viņam bija liegts iekļūt dzīvoklī par spīti tam, ka viņš pret SIA Ektornet Residential Latvia bija iesniedzis prasību vispārējās jurisdikcijas tiesā, tāpat arī sūdzību policijai par iespējami patvaļīgu rīcību no SIA Ektornet Residential Latvia puses, liedzot viņam piekļuvi dzīvoklim, par ko bija uzsākts kriminālprocess.

23. Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padome pārsūtīja šo vēstuli Tieslietu ministrijai, kas 2013.gada 26.jūlijā secināja, ka tiesu izpildītāja rīcība ir bijusi tiesiska un nebija pamata piemērot disciplinārtbildību.

F. Civilprocess

1. Sūdzības par zvērināta tiesu izpildītāja darbībām

24. 2012.gada 21.decembrī iesniedzējs vērsās tiesā ar sūdzību par zvērināta tiesu izpildītāja rīcību. 2013.gada 21.martā Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesa izbeidza procesu, secinot, ka iesniedzējam nebija tiesību sūdzēties par tiesu izpildītāja rīcību, izpildot lēmumu par jaunā īpašnieka ieviešanu nekustamā īpašuma valdījumā. Šādas tiesības ir tikai piedzinējam un parādniekam. Iesniedzējs sevi nepamatoti uzskatīja par parādnieku. Kā īrnieks viņš bija dzīvokļa faktiskais turētājs un nevarēja atsaukties uz īres tiesībām, lai celtu prasību saistībā ar ieviešanu nekustamā īpašuma valdījumā. Tāpat tiesa atzīmēja, ka kopš 2012.gada 8.novembra iesniedzējs vairs nedzīvoja dzīvoklī un tur nedzīvoja arī 2012.gada 12.decembrī, kad notika ieviešana nekustamā īpašuma valdījumā. 2013.gada 26.jūnijā Rīgas apgabaltiesa kā apelācijas instances tiesa atstāja šo lēmumu spēkā.

2. Process pret SIA Ektornet Residential Latvia

25. 2012.gada 23.novembrī iesniedzējs papildināja savu prasību, ko viņš saistībā ar īres tiesību atzīšanu bija vērsis pret SIA Ektornet Residential

Latvia (skatīt 9.rindkopu iepriekš), lūdzot atjaunot traucēto dzīvokļa faktisko valdījumu.

26. 2012.gada 12.novembrī un vairākos datumos pēc tam iesniedzējs lūdza piemērot pagaidu noregulējumu. Viņš lūdza atzīt īres attiecības, uzlikt par pienākumu SIA Ektornet Residential Latvia atjaunot ūdens un elektrības padevi, aizliegt SIA Ektornet Residential Latvia traucēt viņam piekļuvi dzīvoklim un iejaukties dzīvokļa lietošanā, kā arī reģistrēt apgrūtinājumu attiecībā uz dzīvokli, liedzot to pārdot.

27. 2013.gada 30.janvārī tika noraidīts sākotnējais lūgums piemērot pagaidu noregulējumu, jo iesniedzējs nebija pierādījis, ka gaidāmā sprieduma izpilde varētu kādā veidā traucēt vai paradīt par neiespējamu viņa prasību par īres attiecību atzīšanu un fiziska valdījuma atjaunošanu izpildi. Tāpat nebija pamata vismaz pirmsšķietami secināt, ka iespējamība, ka tiktu lemts viņam par labu, bija lielāka nekā iespējamība, ka prasību noraidīs. Atkārtotos lūgumus noraidīja līdzīgu iemeslu dēļ.

28. 2014.gada 27.janvārī Rīgas pilsētas Kurzemes priekšpilsētas tiesa noraidīja iesniedzēja prasību atzīt īres attiecības, jo vienošanos teksts norādīja, ka tā bija dzīvokļa noma, nevis īre, ko nemainīja fakts, ka iesniedzējs šajās telpās dzīvoja. Arī prasību par faktiskā valdījuma atjaunošanu noraidīja, jo no 2011.gada 1.jūlija, līdz kuram spēkā bija vienošanās par telpu lietošanu, iesniedzējam vairs nebija tiesību uzturēties dzīvoklī, un jauna vienošanās par nomu vai īri nebija noslēgta. Attiecībā uz 2012.gada 8.novembra notikumiem tiesa atzīmēja, ka SIA Ektornet Residential Latvia bija rīkojusies bez tiesiska pamata, kad iekļuva dzīvoklī, kurā iesniedzējs dzīvoja, un iesniedzējam bija tiesības rīkoties savu tiesību uz mājokļa neaizskaramību aizsardzībai. Tomēr to nevarēja panākt, mēģinot atjaunot fizisku valdījumu, bet gan kriminālprocesa, kas jau bija ierosināts, ietvaros, un, ja tiktu konstatēta kādas personas vaina, iesniedzot prasību par zaudējumu atlīdzinājumu.

29. Iesniedzējs šo spriedumu pārsūdzēja. 2014.gada 13.oktobra apelācijas instances tiesas sēdes laikā SIA Ektornet Residential Latvia aizstāja fiziska persona, kas bija iegādājusies dzīvokli. Tādēļ iesniedzējs atsauca savu prasību un procesu izbeidza.

G. Tiesībsargs

30. 2013.gada 27.februārī tiesībsargs sniedza savu vērtējumu par situāciju, kāda aprakstīta iesniedzēja sūdzībā. Tas secināja, ka Civilprocesa likums paredz, ka tikai parādnieks un tā ģimenes locekļi var tikt izlikti no dzīvokļa, kad notiek jaunā īpašnieka ievešana nekustamā īpašuma valdījumā. Jebkuru citu personu, kas atrodas dzīvoklī, vai tās mantas var izlikt tikai ar tiesas spriedumu par konkrētās personas izlikšanu. Ja dzīvojamās telpas izmanto īrnieks, ievešanu nekustamā īpašuma valdījumā ir jāpārtrauc pie īrnieka durvīm, jo pretējā gadījumā tiek pārkāpta mājokļa neaizskaramība.

Jaunajam īpašniekam ir saistoši īres līgumi, ko noslēdzis iepriekšējais īpašnieks, tāpēc, kad notiek jaunā īpašnieka ievēšana nekustamā īpašuma valdījumā, īrniekus, kas dzīvo mitekļī, aizskart vai izlikt nedrīkst. Atbilstoši nacionālo tiesu praksei parādnieka pienākumu atbrīvot īpašumu nevar sasaistīt ar to personu, kas tur dzīvo, izlikšanu. Latvijas normatīvais regulējums nepieļauj patvaļīgu izlikšanu, un likums “Par dzīvojamo telpu īri” noteic, ka jautājumi, kas saistīti ar piespiedu izlikšanu, ir risināmi tiesas ceļā. Pat situācijās, kad jaunais īpašnieks uzskata, ka personai nav tiesību lietot dzīvojamās telpas, to var izlikt tikai tiesas ceļā. Tikai tad, kad tiesa ir izvērtējusi jautājumu par personas tiesībām lietot dzīvojamās telpas nu spriedums par šo jautājumu ir stājies spēkā, personu var izlikt. Patvaļīga izlikšana no dzīvojamajām telpām ir noziedzīgs nodarījums, un civiltiesisks strīds par tiesībām lietot dzīvojamās telpas nevar būt par pamatu, lai liegtu piekļuvi šīm tiesību aizsardzības līdzekļiem. Valstij ir pienākums ne tikai atturēties no patvaļīgas iejaukšanās, bet arī aizsargāt indivīdus no citu personu iejaukšanās viņu tiesībās.

PIEMĒROJAMIE NACIONĀLIE TIESĪBU AKTI UN PRAKSE

I. DOMESTIC LAW

31. Attiecīgajā laikā dzīvojamo telpu īres jautājumus regulēja likums “Par dzīvojamo telpu īri”. Šī likuma 2.pants noteica, ka dzīvojamās telpas lietošanas vienīgais pamats ir īres vai apakšīres līgums, un atbilstoši 5.pantam šādu vienošanos slēdz rakstveida formā. Savukārt 6.pants noteica, ka dzīvojamās telpas īres līgumu var noslēgt uz noteiktu laiku vai arī nenorādot termiņu. Ja īres līguma termiņš ir beidzies, īrniekam ir pienākums atbrīvot dzīvojamo telpu, izņemot gadījumu, kad līgumā ietverta saistība, kas paredz īrnieka tiesības prasīt līguma pagarināšanu, tādā gadījumā izīrētājam ir tiesības atteikt līguma pagarināšanu tikai specifiskos iepriekš noteiktos gadījumos (īrnieks nepilda pienākumus, kas noteikti īres līgumā; dzīvojamā telpa nepieciešama īpašnieka personiskai lietošanai; vai dzīvojamā māja ir nojauicama vai arī tajā jāveic kapitālais remonts). Atteikumu pagarināt dzīvojamās telpas īres līgumu varēja pārsūdzēt tiesā. Šī likuma 8.pants noteica, ka tad, ja dzīvojamā māja vai dzīvoklis pāriet citas juridiskās vai fiziskās personas īpašumā, jaunajam īpašniekam ir saistoši iepriekšējā īpašnieka noslēgtie īres līgumi.

32. Likuma “Par dzīvojamo telpu īri” 28.pants noteica, ka dzīvojamās telpas īres līgumu pēc izīrētāja iniciatīvas var izbeigt tikai šajā likumā paredzētajos gadījumos. Ja īrnieks pēc izīrētāja prasības neatbrīvo dzīvojamo telpu, viņu kopā ar ģimenes locekļiem var izlikt tiesas ceļā. 44.pants noteica, ka, personas, kas patvarīgi – bez dzīvojamās telpas īres līguma noslēgšanas – aizņēmušas dzīvojamās telpas, izliek tiesas ceļā bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas, piedzenot visus zaudējumus, kas saistīti ar telpu nelikumīgu

aizņemšanu un izlikšanu no tām. Tas būtībā pieprasīja ierosināt civilprocesu, kura noslēgumā ar galīgo nolēmumu varētu tikt lemts par noteiktu personu izlikšanu. Pēc izpildu raksta saņemšanas šādu spriedumu izpildītu atbilstoši procedūrai, kas regulēta Civilprocesa likuma 74.¹nodaļā par personu un mantas izlikšanu no telpām. 620.¹pants, kas ir daļa no šīs nodaļas, noteic, ka paziņojums par pienākumu izpildīt nolēmumu un atbrīvot telpas ir nosūtāms parādniekam, kurš šādā gadījumā ir persona, kas minēta spriedumā par izlikšanu.

33. Civilprocesa likuma 74.² nodaļa noteic procedūru ieviešanai nekustamā īpašuma valdījumā. 620.⁵pants, kas ir daļa no šīs nodaļas, noteic, ka paziņojumu par pienākumu izpildīt tiesas lēmumu par ieviešanu nekustamā īpašuma valdījumā un atbrīvot telpas nosūta parādniekam, kurš šajā gadījumā ir iepriekšējais īpašnieks.

34. Civillikums 1635.pants paredz, ka katrs tiesību aizskārums vai katra pati par sevi neatļauta darbība dod tiesību cietušajam, kura tiesības skartas, prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību vai bezdarbību var vainot. Atbilstoši Civillikuma 1779.pantam katram ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, ko viņš ar savu darbību vai bezdarbību nodarījis.

35. Civillikuma 2112.pants noteic, ka noma vai īre ir līgums, ar ko viena puse piešķir otrai kādas lietas lietošanu par zināmu maksu. Līgums, ar kuru piešķir tiesības iegūt labumu no īpašuma lietošanas, ir noma, bet ikviens cits lietošanas piešķirums – īre. Šī norma noteic arī, ka sevišķi noteikumi par izīrējamām telpām atrodas likumā par telpu īri. Nedz Civillikums, nedz likums “Par dzīvojamo telpu īri” nesniedz definīciju līgumam “par telpu lietošanu”.

36. Civilprocesa likuma 632.pants noteic, ka tiesu izpildītāja darbības sprieduma izpildīšanā vai viņa atteikumu izpildīt tiesas spriedumu var pārsūdzēt piedzinējs vai parādnieks.

37. Krimināllikuma 143.pants paredz kriminālatbildību par personas mājokļa neaizskaramības pārkāpšanu. Apskatāmajā laika posmā to definēja kā nelikumīgu iekļūšanu mājoklī pret tajā dzīvojošās personas gribu. 279.pants paredzēja kriminālatbildību par patvarību, kas definēta kā darbību izdarīšana patvaļīgi, apejot normatīvajā aktā noteikto kārtību, ja šīs darbības tiesiskumu apstrīd valsts vai pašvaldības iestāde vai cita persona un ja šīs darbības rezultātā radīts būtisks kaitējums.

II. NACIONĀLO TIESU PRAKSE

38. 2013.gadā Rīgas apgabaltiesa vērsās Satversmes tiesā, lūdzot izvērtēt likuma “Par dzīvojamo telpu īri” 8.panta satversmību (lieta Nr.2013-17-01), argumentējot, ka tas nav atbilstošs tiesībām uz īpašumu. 2014.gada 7.jūlijā Satversmes tiesa atzina normu par atbilstošu Satversmei. Tā uzskatīja, ka pienākums jaunajiem īpašniekiem atzīt īres līgumus, kurus noslēdzis iepriekšējais īpašnieks, nodrošināja īrnieku tiesības bez iejaukšanās dzīvot

viņu mājoklī, kas demokrātiskā sabiedrībā ir būtiska garantija. Zvērinātiem tiesu izpildītājiem, kas organizē izsoli, un personām, kas piedalās izsolē, ir atbildība pārbaudīt, vai dzīvojamajām telpām nav apgrūtinājumu.

39. 2016.gada 18.februārī tieslietu ministrs no amata atbrīvoja zvērinātu tiesu izpildītāju, kurš, īstenojot sprieduma izpildi par jaunā īpašnieka ievēšanu nekustamā īpašuma valdījumā, bija patvaļīgi izlicis īrniekus, tostarp bērnu (administratīvā lieta Nr.A420173316). Proti, zvērināts tiesu izpildītājs nebija pārliecinājies, vai bija noslēgti īres līgumi. Viņš īrnieku prombūtnes laikā ar spēku bija ielauzies dzīvoklī un, kad īrniece ieradās, liedza viņai iekļūt dzīvoklī. Starp viņas lietām, kas jau bija sarakstotās un izvērtētas no dzīvokļa, bija arī īres līgums, kuru viņa vēlējās uzrādīt tiesu izpildītājam. 2019.gada 30.septembrī Augstākās tiesas Senāts atstāja spēkā disciplinārsodu, norādot, ka ievēšana nekustamā īpašuma valdījumā ir tiesiska procedūra, kuras laikā īpašumu atbrīvo no apgrūtinājumiem, kas bija atkarīgi no iepriekšējā īpašnieka. Šī procedūra nav par pamatu pienākumam atbrīvot telpas, ja tajās dzīvojošās personas nebija iepriekšējā īpašnieka ģimenes locekļi un atsaucās uz (a) īres līgumu; (b) zemesgrāmatā neierakstītu pirkuma līgumu; vai (c) jebkuru citu juridisku pamatu, kas pieprasīja pārbaudi. Īstenojot jaunā īpašnieka ievēšanu nekustamā īpašuma valdījumā, nedrīkst izlikt īrniekus, jo tas pieprasa cita veida tiesas nolēmumu un cita veida izpildu rakstu. Šīs divas atšķirīgās procedūras regulē Civilprocesa likuma 74.¹ un 74.² nodaļa (skatīt 31.-32.rindkopu iepriekš). Lai arī abas procedūras ir līdzīgas, process par ievēšanu nekustamā īpašuma valdījumā neskar jautājumu par personu, kuras apmetas dzīvojamajās telpās, īres tiesībām. Šo jautājumu jārisina, ceļot prasību par īres līguma atzīšanu par spēkā neesošu vai lūdzot tā atcelšanu. Tādā gadījumā spriedums būtu saistīts ar izlikšanu no dzīvojamajām telpām, un tā rezolutīvā daļa izlemtu jautājumu par noteiktu personu un tām piederošo lietu izlikšanu. Tādā gadījumā izpildu raksts, kas būtu jāiesniedz zvērinātam tiesu izpildītājam, būtu formulēts līdzīgi. Šajā lietā, ielaužoties dzīvoklī, sakravājot īrniekiem piederošās mantas somās un iznesot tās no dzīvokļa, zvērināts tiesu izpildītājs bija uzsācis viņu izlikšanu bez nepieciešamā juridiskā pamata.

40. 2016.gada 20.jūnijā Augstākā tiesa civillietā par priekšlaicīgu īres līguma izbeigšanu (lieta Nr.C33265210/SKC-244/2016) norādīja, ka īres līguma izbeigšanas un īrnieka izlikšanas gadījumi no dzīvojamām telpām ir reglamentēti tikai likumā “Par dzīvojamo telpu īri”, un šos gadījumus nevar papildināt ar vienošanos dzīvojamās telpas īres līgumā, kaut arī tam piekrišanu, līgumu slēdzot, būtu devis īrnieks. Visi likumā „Par dzīvojamo telpu īri” paredzētie izlikšanas gadījumi sasaistīti ar šā likuma 28.pantu, kas ir imperatīva norma un noteic, ka tad, ja īrnieks pēc izīrētāja prasības neatbrīvo dzīvojamo telpu, viņu var izlikt tiesas ceļā. Izīrētāja paziņojums par atkāpšanos no īres līguma neizsauc līguma izbeigšanos, vien dod viņam tiesības prasīt līguma atcelšanu tiesā. 28.pants paredz aizliegumu izlikt īrnieku patvarīgi, un nav atļauta pašpalīdzība izīrētāja tiesību realizācijai.

41. 2014.gada 28.septembrī Augstākā tiesa izskatīja civillietu (Nr.SK-2465/2014), kuras pamatā bija īrnieku prasība pret jauno dzīvokļa īpašnieku un zvērinātu tiesu izpildītāju. Viņi lūdza aizsardzību pret iespējamu viņu izlikšanu no mājokļa, kad nekustamā īpašuma valdījumā tiktu ievests jaunais īpašnieks, jo zvērināts tiesu izpildītājs, lai arī bijis informēts par īres līgumu un faktu, ka dzīvoklī esošais nekustamais īpašums pieder īrniekiem, sūtījis viņiem vairākus paziņojumus par dzīvojamo telpu atbrīvošanu. Augstākā tiesa atteica ierosināt tiesvedību, secinot, ka prasītāja tiesībās nav notikusi iejaukšanās un tās nebija apstrīdētas. Zvērināta tiesu izpildītāja paziņojums par piespiedu ievēšanu valdījumā bija adresēts iepriekšējam īpašniekam, un tiesas nolēmums par ievēšanu īpašuma valdījumā bija attiecināms tikai uz parādnieku; tas neskāra īrniekus vai citas personas, kas apmetās dzīvoklī. Par spīti īpašnieka maiņai īrnieki saglabāja tiesības turēt un lietot dzīvokli un atbilstoši likumam “Par dzīvojamo telpu īri” jautājums par īrnieku izlikšanu ir jārisina tiesā. Ņemot vērā minēto, īrnieki nevarēja iebilst pret zvērināta tiesu izpildītāja paziņojumu, ka parādniekam ir pienākums izpildīt tiesas nolēmumu par ievēšanu nekustamā īpašuma valdījumā, jo tas neskāra viņu tiesības.

III. CITI NACIONĀLIE MATERIĀLI

42. Savā 2013.gada ikgadējā ziņojumā tiesībsargs sadaļu veltīja “Ievēšanai nekustamā īpašuma valdījumā”, kas bija izteikta šādi:

“Pārskata periodā Tiesībsarga birojā joprojām tika saņemti iesniegumi saistībā ar iespējamu personas patvarīgu izlikšanu no mājokļa vai tās mēģinājumiem, ievēdot nekustamā īpašuma valdījumā tā ieguvēju un vienlaikus vēršoties ne vien pret parādnieku, bet arī trešajām personām, kas dzīvo mājoklī. Bieži vien no iesnieguma satura konstatējams ne vien tiesību uz mājokli, bet arī personas mājokļa neaizskaramības un privātās dzīves aizskārumi. Valsts policija šādos strīdos neiesaistās, uzskatot tos par privāttiesiskiem, kā arī zvērināti tiesu izpildītāji kā valsts varas pārstāvji pieļauj un nereti pat līdzdarbojas šādās prettiesiskās darbībās. [..]

Jau iepriekš tiesībsargs ir paudis nostāju, ka gan Valsts policijas pārstāvjiem, gan zvērinātiem tiesu izpildītājiem būtu aktīvi jāreaģē un jānovērš personas pamattiesību aizskārumi, nepieļaujot jaunā īpašnieka un apsardzes firmu patvaļi. [..]”

Tad tiesībsargs papildus atsaucās uz diskusiju, kurā piedalījās vairāku valsts iestāžu pārstāvji, visiem dalībniekiem atzīstot problēmas šajā jomā un jo īpaši attiecībā uz nepietiekamu īpašnieku un īrnieku tiesību izlīdzsvarošanu. Tiesībsargs aicināja veikt grozījumus vairākos nacionālajos tiesību aktos un kritizēja ministrijas, ka neviena no tām neuzņemas atbildību par samilzušo problēmu, tā vietā aicinot cita citu rīkoties.

43. Savā 2014.gada ikgadējā ziņojumā tiesībsargs ietvēra sadaļu “Namīpašnieku un īrnieku tiesību samērošana”, kas bija izteikta šādi:

“Pārskata gada vidū aktualizējās jau ilgstošās problēmsituācijas namīpašnieku/īrnieku attiecībās. Tiesībsargs saņēma satraucošus iesniegumus no iedzīvotājiem, kuros tie norādīja uz namīpašnieku prettiesiskām metodēm, radot dzīvošanai nepiemērotus

SPRIEDUMS LIETĀ “JANSONS pret LATVIJU”

apstākļus, proti, nenodrošinot pamatpakalpojumus – nav kanalizācijas, apkures, daļai dzīvokļu elektropadeves, siltā un aukstā ūdens, atkritumu izvešana netiek nodrošināta pietiekamā apmērā, demontētas kanalizācijas caurules. Minētais darīts mērķtiecīgi, lai mājas iedzīvotāji atbrīvotu dzīvokļus. [..]

Atsevišķos iesniegumos aprakstītās epizodes, piemēram, durvju slēdzeņu vai durvju nomainīšana bez atslēgu komplekta izsniegšanas, īrnieku dzīvokļa durvju aiznaglošana (aizmetināšana) un piekaramās atslēgas ierīkošana robežojas ar patvarību un personas mājokļa neaizskaramības pārkāpumu.

Bieži vien iedzīvotāji sūdzējušies, ka minēto darbību rezultātā tiem tiek liegta piekļuve personiskajām mantām, dokumentiem, medikamentiem un naudai. Atsevišķās epizodēs aprakstīts, ka dzīvoklī palicis ieslēgts mājdzīvnieks vai ārdurvis tiek nomainīts, īrniekam atrodies dzīvoklī. Tādējādi īrnieki pēc būtības tiek izlikti no mājokļa bez tiesas sprieduma, ir spiesti nakšņot uz ielas, patversmē, kāpņu telpā vai meklēt patvērumu pie paziņām. [..]

Sākotnēji bija konstatējams, ka bieži vien policija šajās situācijās neiesaistās, uzskatot tos par civiltiesiskiem strīdiem.

Tiesībsarga ieskatā, darbības, kas vērstas uz Satversmē garantēto pamattiesību aizskārumu, nav pieļaujamas nekādā gadījumā. Šo situāciju ietvarā svarīga ir valsts spēja operatīvi reaģēt situācijās, kad namīpašnieki, rīkojoties prettiesiski, apdraud īrnieku tiesības vai otrādi, jo likumā „Par dzīvojamo telpu īri” noteiktais strīdu risināšanas mehānisms, vēršoties tiesā, nav pietiekami efektīvs.

Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijā vairākkārt notikušas diskusijas par minēto. Pozitīvi vērtējams, ka diskusiju rezultātā ir mainījusies Valsts policijas nostāja, proti, policija atzīst, ka, īpašniekam iekļūstot mājoklī pret īrnieka gribu, tiek pārkāpta personas mājokļa neaizskaramība, kā arī slēdzeņu vai pašu durvju nomainīšana, liedzot īrniekam iekļūt mājoklī, robežojas ar namīpašnieku patvarību, kas ir krimināli sodāma darbība. Valsts policija ir izstrādājusi vadlīnijas policijas darbiniekiem, lai nodrošinātu īrnieku tiesību aizsardzību no namīpašnieku prettiesiska apdraudējuma, atjaunotu īrnieku tiesības brīvi rīkoties ar savu kustamu mantu, kā arī nodrošinātu mājokļa neaizskaramību, ar savu klātbūtni nodrošinot sabiedrisko kārtību un netraucētu īrnieka iekļūšanu mājoklī.

Laiks rādīs, kā šīs vadlīnijas darbosies praksē, taču tas, iespējams, lauzīs līdzšinējo kārtību, ka policija neiesaistījās, gandrīz visus šos gadījumus uzskatot par civiltiesiskiem strīdiem, ja vien netika konstatēta fiziska vardarbība. [..]”

44. 2015.gada 27.jūnijā Tiesībsargs nosūtīja vēstuli ekonomikas ministram, tieslietu ministram un kompetentajam Rīgas valstspilsētas pašvaldības domes departamentam, aicinot nekavējoši veikt izmaiņas nacionālajos tiesību aktos, lai izskaustu problēmas, kas saistītas ar jauno īpašnieku, kuri iegādājušies īpašumu izsolē, ievēšanu nekustamā īpašuma valdījumā. Viņš aprakstīja situācijas, kad jaunie īpašnieki apgalvoja, ka nav zinājuši par faktu, ka dzīvojamās telpas apdzīvo īrnieki, tomēr attiecībā uz kredītiestāžu meitas uzņēmumiem, kas bija lielākie personas tiesību uz mājokļa neaizskaramību pārkāpēji, apšaubīja šo zināšanu trūkumu. Praksē tas bieži nozīmēja, ka, ievēdot jauno īpašnieku nekustamā īpašuma valdījumā, īrniekus izlika uz ielas vai pakļāva neadekvātiem sadzīves apstākļiem, lai piespiestu viņus pamest dzīvojamās telpas. Šādas apšaubāmas darbības veica kredītiestāžu meitas uzņēmumi, kas bieži apgalvoja, ka iegādājušies īpašumu

bez apgrūtinājumiem un tāpēc viņiem nebija saistoši iepriekšējā īpašnieka noslēgtie darījumi. Lai arī zvērināti tiesu izpildītāji un policisti šādu izlikšanu laikā atradās notikumu vietā, viņi neizskaidroja pusēm piemērotākos juridiskos risinājumus.

45. Savā 2015.gada ikgadējā ziņojumā tiesībsargs atkārtoti uzsvēra atsevišķus no viņa iepriekšējiem secinājumiem, papildinot tos ar apsvērumu, ka likumā “Par dzīvojamo telpu īri” noteiktais strīdu izšķiršanas mehānisms, atbilstoši kuram personai jāceļ prasība tiesā, nav pietiekami efektīvs. Proti, gadījumos, kad namīpašnieki apdraud īrnieku tiesības, īrnieku Satversmē garantētās pamattiesības tiek ierobežotas nesamērīgi ilgi – līdz lietas izskatīšanai tiesā, kas var novest pie situācijas, ka īrnieks nevar lietot tā īrēto dzīvojamo telpu.

JURIDISKAIS ASPEKTS

I. IESPĒJAMS KONVENCIJAS 8.PANTA PĀRKĀPUMS

46. Iesniedzējs sūdzējās, ka viņu prettiesiski izlika no viņa mājokļa. Atļaujot šādu patvaļīgu rīcību, tiesībsargājošās iestādes un zvērināts tiesu izpildītājs, atverot dzīvokli un izvācot no tā iesniedzēja mantu, bija lieguši viņam baudīt mājokļa neaizskaramību un pārkāpuši viņa Konvencijas 8.pantā garantētās tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību.

47. Tiesa kā lietas faktisko apstākļu juridiskā raksturojuma noteicēja uzskata, ka šī sūdzība jāizskata no tiesību uz mājokļa neaizskaramību, kas garantētas Konvencijas 8.pantā, perspektīvas. Konvencijas 8.pants noteic:

“1. Ikvienam ir tiesības uz savas privātās un ģimenes dzīves, dzīvokļa un sarakstes neaizskaramību.

2. Publiskās institūcijas nedrīkst traucēt nevienam baudīt šīs tiesības, izņemot gadījumus, kas ir paredzēti likumā un ir nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā, lai aizsargātu valsts vai sabiedrisko drošību vai valsts ekonomiskās labklājības intereses, lai nepieļautu nekārtības vai noziegumus, lai aizsargātu veselību vai tikumību, vai lai aizstāvētu citu tiesības un brīvības.”

A. Pieņemamība

48. Valdība izvirzīja trīs pamatus sūdzības noraidīšanai. Tā argumentēja, ka dzīvokli nevar uzskatīt par iesniedzēja mājokli; ka iesniedzēju nevar uzskatīt par iespējama Konvencijas pārkāpuma upuri Konvencijas 34.panta izpratnē un ka iesniedzējs nebija izsmēlis nacionālos tiesību aizsardzības līdzekļus.

1. Vai dzīvoklis bija iesniedzēja “mājoklis”

49. Tiesas ieskatā jautājums par to, vai dzīvoklis bija iesniedzēja mājoklis ir saistīts ar Konvencijas 8.panta piemērojamību un tāpēc tas jāizvērtē,

apskatot sūdzību pieņemamību (skatīt *Denisov pret Ukrainu* [Lielā palāta], iesniegums Nr.76639/11, 93.rindkopa 2018.gada 25.septembris).

(a) Pušu apsvērumi

50. Valdība argumentēja, ka dzīvokli nevar uzskatīt par iesniedzēja “mājokli”, jo viņa deklarētā dzīvesvieta bija citā pašvaldībā, tostarp laikā, kad spēkā bija vienošanās par dzīvokļa lietošanu. Turklāt vienošanās paredzētais dzīvokļa lietošanas tiesību ilgums nepārsniedza vienu gadu un 10 mēnešus. Visbeidzot 2012.gada 12.decembrī, tas ir, laikā, kad iesniedzējs apgalvoja, ka notika viņa tiesību pārkāpums, iesniedzējs vairs neapmetās dzīvoklī.

51. Iesniedzējs apgalvoja, ka atbilstoši nacionālajām tiesībām prezumpcija, ka persona dzīvo deklarētajā dzīvesvietā, bija atspēkojama. Patiesībā viņš dzīvoklī esot dzīvojis no 2009.gada septembra līdz 2012.gada novembrim, tas ir, vairāk nekā trīs gadus. Šo faktu, ko apliecināja vairāki Tiesā iesniegtie dokumenti un atzina arī nacionālās tiesas, arī neapstrīdēja Valdība. Iemesls tam, kādēļ viņš 2012.gada 12.decembrī nedzīvoja dzīvoklī, bija SIA Ektornet Residential Latvia prettiesiskās darbības, kuru rezultātā viņu piespieda pamest dzīvokli, proti, tieši apgalvotais tiesību pārkāpums.

(b) Tiesas vērtējums

52. Tiesa jau izsenis ir secinājusi, ka “mājoklis” Konvencijas 8.panta izpratnē nav ierobežots tikai ar tām telpām, kuras ir tiesiski apdzīvotas vai kuras ir tiesiski nodibinātas. “Mājoklis” ir autonomas jēdziens, kas nav atkarīgs no tā klasifikācijas nacionālajos tiesību aktos. Tas, vai konkrētas telpas ir uzskatāmas par “mājokli”, kas bauda Konvencijas 8.panta aizsardzību, ir atkarīgs no faktiskajiem apstākļiem, tas ir, pietiekamu un ilgstošu saikni ar konkrētu vietu (skatīt, piemēram, *Sargsyan pret Azerbaidžānu* [Lielā palāta], iesniegums Nr.40167/06, 253.rindkopa, ECHR 2015, un *Prokopovich pret Krieviju*, iesniegums Nr.58255/00, 36.rindkopa, ECHR 2004-XI (izvilkumi)). Tādēļ Tiesa uzskata uzturēšanās vietu par “mājokli”, ja tā ir bijusi iesniedzēja faktiskā dzīvesvieta, pat ja deklarētā dzīvesvieta ir citviet (skatīt *Prokopovich*, citēts iepriekš, 35.-39.rindkopa, un *Yevgeniy Zakharov pret Krieviju*, iesniegums Nr.66610/10, 29.-32.rindkopa, 2017.gada 14.marts) un noteiktos apstākļos pat tad, ja iesniedzēji nav dzīvojuši noteiktā vietā pastāvīgi vai nav dzīvojuši tur noteiktu laika periodu (skatīt *McKay-Kopecka pret Poliju* (lēmums), iesniegums Nr.45320/99, 2006.gada 19.septembris; *Khamidov pret Krieviju*, iesniegums Nr.72118/01, 127.rindkopa, 2007.gada 15.novembris; un *Bjedov pret Horvātiju*, iesniegums Nr.42150/09, 58.rindkopa, 2012.gada 29.maijs; skatīt arī *Sargsyan*, citēts iepriekš, 254.rindkopa).

53. Tiesa ņem vērā, ka nedz nacionālās tiesvedības laikā, nedz Tiesā nav apstrīdēts fakts, ka iesniedzējs faktiski dzīvoja dzīvoklī, un neviens nav apgalvojis, ka iesniedzējam būtu bijis cits mājoklis. Dzīvoklis bija iesniedzēja

faktiskā dzīvesvieta vairāk nekā trīs gadus līdz 2012.gada novembrim, kad viņam liedza turpmāku piekļuvi tam. Tāpat nav apstrīdēts fakts, ka vismaz noteiktu brīdī viņam bija tiesisks pamats dzīvot tur un ka iejaukšanās viņa tiesībās brīdī notika nacionāla tiesvedība par viņa tiesībām tur apmesties. Fakts, ka iesniedzēju ar varu izspieda no dzīvokļa – viens no iemesliem, par ko viņš sūdzas Tiesā – nevar būt par pamatu, lai argumentētu, ka dzīvokli līdz ar to nevarēja vairs uzskatīt par viņa “mājokli”, jo tas aizsardzību pret patvaļīgu iejaukšanos padarītu bezjēdzīgu. Turklāt deklarēšanās trūkums nav pietiekams, lai secinātu, ka iesniedzējam tur nebija mājoklis.

54. Līdz ar to iesniedzējam bija pietiekamas un ilgstošas saiknes ar dzīvokli, lai to uzskatītu par viņa “mājokli”, un attiecībā uz viņa izlikšanu ir piemērojams Konvencijas 8.pants.

2. *Upura statuss*

(a) Pušu apsvērumi

55. Valdība izvirzīja argumentu, ka iesniedzēju nevar uzskatīt par upuri Konvencijas 34.panta izpratnē. Pirmkārt, pēc tam, kad 2011.gada 1.jūlijā spēku bija zaudējušas vienošanās par dzīvokļa lietošanu, iesniedzējam vairs nebija tiesiska pamata uzturēties tur. Otrkārt, iesniedzējs nepamatoti uzskatīja, ka 2012.gada 12.decembrī viņu izlika. Ievešana nekustamā īpašuma valdījumā neskāra iesniedzēju, jo parādnieka – iepriekšējā dzīvokļa īpašnieka – pienākums atbrīvot īpašumu nebija attiecināms uz īrnieku izlikšanu. Personu var izlikt no dzīvojamajām telpām, tikai pamatojoties uz tiesas spriedumu, kas paredz īrnieka izlikšanu no dzīvojamās telpas. Par iesniedzēja izlikšanu nebija pieņemts neviens lēmums, tāpēc viņu nekad neizlika.

56. Iesniedzējs argumentēja, ka viņam bija tiesības apmesties dzīvoklī, jo viņa noslēgtās vienošanās viņam paredzēja tiesības lūgt īres pagarinājumu. Turklāt tobrīd turpinājās sarunas, kurās bija sagatavots īres līguma melnraksts. Tomēr pat ja iesniedzēja uzturēšanos dzīvoklī atzītu par prettiesisku atbilstoši nacionālajam regulējumam, tam nevarētu būt ietekmes attiecībā uz jautājumu par to, vai viņš uzskatāms par upuri. Nebija šaubu, ka iesniedzēju personīgi skāra notikumu ķēde, kuras rezultātā viņu izlika. Valdības pozīcija neņēma vērā lietas faktiskos apstākļus, proti, ka viņu izlika prettiesiski, izmantojot piespiedu metodes.

(b) Tiesas vērtējums

57. Tiesa atzīmē, ka upura statuss Konvencijas 34.panta izpratnē ir saistīts ar jautājumu, vai iesniedzēju tieši vai netieši skāra iespējamais tiesību pārkāpums (skatīt, piemēram, *Vallianatos un citi pret Grieķiju* [Lielā palāta], iesniegumi Nrs.29381/09 un 32684/09, 47.rindkopa, ECHR 2013 (izvilkumi)). Izskatāmajā lietā nav šaubu, ka iesniedzēju tieši skāra viņa sūdzībā izklāstītais iespējamais tiesību pārkāpums. Valdības argumentācija

par juridiskas tiesības uzturēties dzīvoklī trūkumu nav nekādas nozīmes, lemjot par iesniedzēja upura statusu. Tomēr arguments par to, ka iesniedzēju patiesībā neizlika, ir cieši saistīts ar jautājumu par to, vai notikusi iejaukšanās, un tiks apskatīts zemāk (skatīt 82.rindkopu zemāk).

3. *Nacionālo tiesību aizsardzības līdzekļu neizsmelšana*

(a) **Pušu apsvērumi**

(i) *Valdība*

58. Valdība apgalvoja, ka iesniedzējs nav izsmēlis nacionālos tiesību aizsardzības līdzekļus un viņam bija (i) jāceļ civiltiesiska prasība pret dzīvokļa īpašnieku līdz pat augstākajai instancei un (ii) jāceļ civiltiesiska prasība pret tiesu izpildītāju.

59. Tā apgalvoja, ka tā kā īrniekiem nav tiesību iesniegt sūdzības saistībā ar procesu, kādā notiek ievēšana nekustamā īpašuma valdījumā, iesniedzējam bija jālūdz atjaunot viņa *de facto* valdījums, ceļot prasību pret SIA Ektornet Residential Latvia. Lai arī viņš šādu tiesvedību bija uzsācis, viņš vēlāk atsauc savu pieteikumu, kā rezultātā strīds par viņa tiesībām apmeties dzīvoklī tā arī palika neatrisināts. Krimināltiesisko tiesību aizsardzības līdzekli nevarēja uzskatīt par piemērotāku iesniedzēja sūdzību atrisināšanai, jo tas varēja sniegt tikai kompensāciju par kaitējumu, nevis nodrošināt iespēju viņam īrēt dzīvokli.

60. Atsaucoties uz iesniedzēja apgalvojumu, ka daļa no viņa īpašuma bija bojāta vai to tā arī nekad neatgriezta, Valdība norādīja, ka iesniedzējs, pamatojoties uz Civillikuma 1635.pantu un 1779.pantu varēja vērsties ar prasību pret zvērinātu tiesu izpildītāju, pieprasot kompensāciju. Lai pamatotu šo argumentu, Valdība sākotnēji atsauca uz diviem spriedumiem. Augstākās tiesas 2014.gada 30.septembra spriedumā (spēkā no 2016.gada 23.marta, lieta Nr.C04443711) tika daļēji apmierināta īrnieka prasība par zaudējumu atlīdzinājumu pret zvērinātu tiesu izpildītāju, kurš ievēšanas nekustamā īpašuma laikā bija prettiesiski izvācis no telpām viņas kustamo mantu. Rīgas apgabaltiesas 2016.gada 26.septembra spriedumā (spēkā no 2016.gada 27.oktobra, lieta Nr.C04236114) tika noraidīta zaudējumu atlīdzinājuma prasība pret jauno īpašnieku un zvērinātu tiesu izpildītāju attiecībā uz kustamo mantu, ko pēc ievēšanas nekustamā īpašuma valdījumā atstāja dzīvoklī. Vēlāk Valdība iesniedza vēl divus spriedumus no vecākām lietām pret zvērinātiem tiesu izpildītājiem saistībā ar zaudējumiem, ko viņi radījuši, izpildot savus pienākumus, bet ne saistībā ar ievēšanu nekustamā īpašuma valdījumā.

(ii) *Iesniedzējs*

61. Iesniedzējs apgalvoja, ka viņš bija izsmēlis visus nacionālos tiesību aizsardzības līdzekļus, jo viņš bija izmantojis trīs dažādus procesus. Pirmkārt,

viņš bija mēģinājis sūdzēties par zvērināta tiesu izpildītāja rīcību, ievēdot jauno īpašnieku nekustamā īpašuma valdījumā, taču sūdzību noraidīja ar galīgo lēmumu, kurā secināts, ka iesniedzējam kā īrniekam nav tiesību iesniegt šādu sūdzību.

62. Otrkārt, civillietā par viņa īres tiesību atzīšanu iesniedzējs patiesi bija atsaucis savu prasību, jo SIA Ektornet Residential Latvia šajā procesā aizstāja labticīgs dzīvokļa ieguvējs. Tā kā viņa tiesības esot pārkāpusi, *inter alia*, SIA Ektornet Residential Latvia, iesniedzējs uzskatīja, ka efektīvāku tiesību aizsardzību būtu iespējams sasniegt paralēlajā kriminālprocesā. Attiecībā uz trešo tiesību aizsardzības līdzekli viņš bija izsmēlis visas iespējas, un lēmumu, ar kuru izbeigts kriminālprocess, nevarēja pārsūdzēt. Iesniedzējam, kurš izmantoja krimināltiesisko tiesību aizsardzības līdzekli, nacionālo tiesību aizsardzības līdzekļu izsmelšanas nolūkos nevar prasīt turpināt abus procesus.

63. Attiecībā uz iespēju celt prasību pret tiesu izpildītāju Valdības iesniegtie piemēri bija no laika, kas bija aptuveni pusotru gadu pēc tam, kad viņš bija iesniedzis savu iesniegumu Tiesā. Turklāt tā nenorādīja, ka šāda prakse būtu labi iedibināta, jo īpaši ņemot vērā, ka otrajā lietā prasību noraidīja.

(b) Tiesas vērtējums

64. Tiesa atkārtoti uzsver, ka pienākums izsmelt nacionālos tiesību aizsardzības pieprasus izsmelt tādas tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pieejami un pietiekami, lai nodrošinātu atlīdzinājumu attiecībā uz iespējamiem tiesību pārkāpumiem (skatīt, piemēram, *Akdivar un citi pret Turciju*, 1996.gada 16.septembris, 66.rindkopa, *Ziņojumi par spriedumiem un lēmumiem*, 1996-IV).

65. Tiesa ņem vērā, ka šīs lietas pamatā ir iesniedzēja sūdzība, ka viņu patvaļīgi, tas ir, bez spēkā esoša sprieduma par izlikšanu, izlika, nevis jautājumi par to, vai iesniedzējs bija “īrnieks” Latvijas nacionālo tiesību izpratnē un vai viņam, balstoties uz šo, bija tiesības ievākties atpakaļ dzīvoklī, kas bija civillietas par īres tiesību atzīšanu un *de facto* valdījuma atjaunošanu pamatā. Tādējādi iesniedzēja sūdzības Tiesā būtība ir, ka viņu izlika no dzīvokļa, nesāņemot no nacionālās tiesas nolēmumu par to, vai viņam ir vai nav tiesību uzturēties šajā dzīvoklī. Līdz ar to vēlāks izvērtējums par to, vai iesniedzējam bija tiesības dzīvot dzīvoklī, nevarētu atrisināt pēc būtības pilnīgi citu prasību, ka viņu patvaļīgi izlika no dzīvokļa, pārkāpjot viņa tiesības uz mājokļa neaizskaramību (kā norādīja arī Rīgas pilsētas Kurzemes priekšpilsētas tiesa – skatīt 28.rindkopu iepriekš). Proti, secinājums attiecībā uz to, vai izlikšanas brīdī iesniedzējs bija vai nebija īrnieks, neietekmētu vērtējumu par to, vai viņa izlikšana bija atbilstoši nacionālajā regulējumā izvirzītajām prasībām par iemītnieka izlikšanu no dzīvojamajām telpām (skatīt 32.rindkopu iepriekš). Turklāt, ja notiek prettiesiska iekļūšana dzīvoklī un tiek liegtas tiesības izmantot dzīvokli, tiesību apmesties atjaunošana pati

par sevi nav pietiekama, lai atjaunoto personas tiesību uz mājokļa un privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību (salīdzināt ar *Novoseletskiy pret Ukrainu*, iesniegums Nr.47148/99, 78.rindkopa, ECHR 2005-II (izvilkumi)). Līdz ar to civilprocess, ko bija uzsācis iesniedzējs, nebija spējīgs nodrošināt atlīdzinājumu attiecībā uz tiem pārkāpumiem, par kuriem ir iesniedzēja Tiesā iesniegtās sūdzības, un iesniedzējam nebija pienākuma to turpināt, lai izsmeltu nacionālos tiesību aizsardzības līdzekļus viņa sūdzībai par Konvencijas 8.panta iespējamu pārkāpumu.

66. Attiecībā uz iespēju celt prasību par zaudējumu atlīdzinājumu pret zvērinātu tiesu izpildītāju Tiesa ņem vērā, ka Valdības argumenti un tās iesniegtie tiesu prakses piemēri ir saistīti ar kaitējumu, kas radīts kustamai mantai (skatīt 60.rindkopu iepriekš). Nevienā no tām lietām netika skatīta prasība pret zvērinātu tiesu izpildītāju, ka, izpildot tiesas nolēmumu par ievēšanu nekustamā īpašuma valdījumā, viņš/viņa prettiesiski izlika īrnieku vai tur dzīvojošu personu, tādējādi pārkāpjot pēdējā tiesības uz mājokļa neaizskaramību. Tāpat Valdība nav argumentējusi, ka šādu prasību varētu iesniegt. Tai pat laikā ir pietiekami skaidri secināts, ka īrniekiem nav tiesību celt prasību par zvērinātu tiesu izpildītāju darbībām, kad tiek īstenota jaunā īpašnieka ievēšana nekustamā īpašuma valdījumā – darbība, kas vērsta pret iepriekšējo īpašnieku (skatīt 24. un 36.rindkopu iepriekš). Tādējādi Tiesa secina, ka prasība pret zvērinātu tiesu izpildītāju par kaitējumu, kas radīts iesniedzēja kustamai mantai, nevarētu atrisināt tiesību uz mājokļa neaizskaramību iespējamo pārkāpumu, ko izskata Tiesa, un Valdība nav piedāvājusi civiltiesisku aizsardzības līdzekli, kas būtu spējīgs atrisināt šādas sūdzības.

4. Secinājums

67. Iepriekš minēto iemeslu dēļ, Tiesa noraida Valdības iebildumus par tiesību aizsardzības līdzekļiem, ko tā bija izvirzījusi. Turklāt Tiesa atzīmē, ka šī sūdzība nav nedz acīmredzami nepamatota, nedz noraidāma citu Konvencijas 35.pantā uzskaitīto iemeslu dēļ. Tādēļ tā jāatzīst par pieņemamu.

B. Būtība

1. Iesniedzējs

68. Iesniedzējs apgalvoja, ka acīmredzami ir notikusi iejaukšanās viņa tiesībās uz mājokļa neaizskaramību. 2012.gada vasarā dzīvoklī, kurā viņš uzturējās, prettiesiski esot atslēgta elektrība un ūdens padeve. 2012.gada 8. un 9.novembrī SIA Ektornet Residential Latvia pārstāvji bija ar varu iekļuvuši dzīvoklī, nomainījuši slēdzeni un norīkojuši apsardzes darbiniekus neielaiest iesniedzēju viņa mājoklī. 2012.gada 12.decembrī zvērināts tiesu izpildītājs bija ar spēku izpildījis jaunā īpašnieka ievēšanu nekustamā īpašuma valdījumā un nodevis iesniedzēja kustamo mantu glabātuvē.

Rezultātā iesniedzēju bez spēkā esoša sprieduma par izlikšanu izlika no viņa mājokļa. Tādējādi viņš esot zaudējis savas mājas, kas ir bijis vissmagākais iejaukšanās personas tiesību uz mājokļa neaizskaramību veids.

69. Viņa izlikšana neesot bijusi noteikta ar likumu, jo likuma “Par dzīvojamo telpu īri” 28.pants imperatīvi noteica, ka izlikt personu drīkst tikai tad, ja ir spēkā esošs nolēmums par izlikšanu no dzīvojamajām telpām, pat ja dzīvojamās telpas apdzīvotas prettiesiski. Tādēļ, pat ja ievēšanu nekustamā īpašuma valdījumā īstenoja atbilstoši likumam, šī procesa rezultātā notikusī iesniedzēja izlikšana bija prettiesiska. Policija neveica nekādas darbības un pieļāva šādu cilvēktiesību pārkāpumu. Turklāt viņi palīdzēja zvērinātam tiesu izpildītājam īstenot piespiedu ievēšanu nekustamā īpašuma valdījumā. Iesniedzējs nepiekrita Valdības argumentam, ka zvērinātam tiesu izpildītājam nebija informācijas, ka kāda persona, izņemot parādnieku, varētu uzturēties dzīvoklī. It kā veiktie mēģinājumi iegūt informāciju bija formāla pārbaude ar mērķi apstiprināt pieņēmumu, ka dzīvoklis nebija apdzīvots. Patiesībā zvērināts tiesu izpildītājs būtu varējis vienkārši iegūt informāciju par dzīvokļa patieso apdzīvotību no SIA Ektornet Residential Latvia.

70. Iejaukšanās viņa tiesībās varēja būt vērsta uz leģitīma mērķa – citu personu, tas ir, SIA Ektornet Residential Latvia, tiesību uz īpašumu aizsardzība – sasniegšanu. Tomēr tā nebija nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā, jo nebija samērīga. Latvijas iestādes gan civillietā, gan krimināllietā bija ierobežojušas savu vērtējumu ar iesniedzēja tiesībām uzturēties dzīvoklī un nebija analizējušas izlikšanas tiesiskumu, samērīgu un saprātīgu. Līdz ar to iesniedzējam nebija pieejamas adekvātas procesuālās garantijas.

2. Valdība

71. Valdība apgalvoja, ka lietā nebija jautājuma par kādu valsts īstenotu rīcību, ko varētu uzskatīt par iejaukšanos iesniedzēja tiesībās. Iesniedzējs acīmredzami bija nepareizi interpretējis ievēšanas nekustamā īpašuma valdījumā, kuras mērķis bija nodrošināt jaunajam īpašniekam *de facto* kontroli pār īpašumu, būtību. Ievēšana nekustamā īpašuma valdījumā ir saistoša jaunajam ieguvējam (piedzinējs) un iepriekšējam īpašniekam (parādnieks), nevis kādai citai personai, kas nav bijusi puse šim izpildu rakstam. Iesniedzēju nekad neizlika no dzīvokļa, jo nebija pieņemts neviens nacionālās tiesas lēmums vai spriedums, kas to atļautu.

72. Zvērināts tiesu izpildītājs bija mēģinājis iegūt visu nepieciešamo informāciju pirms ievēšanas valdījumā – viņš bija pārbaudījis, vai kādai personai dzīvoklī bija deklarēta dzīvesvieta un kādai personai bija reģistrēta kāda vienošanās attiecībā uz dzīvokli, kā arī nosūtījis paziņojumu par konkrētā īpašuma ievēšanu nekustamā īpašuma valdījumā. Zvērināta tiesu izpildītāja rīcībā nebija nekādas informācijas, ka kāda persona, izņemot parādnieku, dzīvotu dzīvoklī laikā, kad notika ievēšana nekustamā īpašuma valdījumā. Ņemot vērā izvešanas nekustamā īpašuma valdījumā juridisko

ietvaru, valsts bija izpildījusi savu pienākumu panākt līdzsvaru starp dažādajām interesēm.

73. Tāpat nacionālais regulējums paredz visaptverošas un pietiekamas garantijas, kas nodrošināja iesniedzēja tiesību uz mājokļa neaizskaramību aizsardzību. Pirmkārt, zvērinātiem tiesu izpildītāji nav atbildīgi par jaunā īpašnieka un īrnieka līgumisko saistību tiesiskumu, un jebkurš strīds par šiem jautājumiem ir risināms civilprocesā. Iesniedzējs šādu prasību bija iesniedzis, taču to vēlāk atsauca, viņa strīdam par īres tiesībām neesot atrisinātam. Otrkārt, kriminālprocesu ierosināja, lai noskaidrotu, vai ir notikusi patvarība vai mājokļa neaizskaramības pārkāpums, un tika secināts, ka iesniedzējam nebija tiesību dzīvot dzīvoklī, tāpēc SIA Ektornet Residential Latvia un zvērināta tiesu izpildītāja darbības nebija prettiesiskas. Treškārt, zvērināta tiesu izpildītāja darbības izvērtēja disciplinārlietā, un Tieslietu ministrija secināja, ka nav konstatējami apstākļi, kas pieprasītu disciplināratbildības piemērošanu.

3. Tiesa

(a) Iespējams pozitīvo pienākumu aizsargāt iesniedzēju pret jaunā īpašnieka darbībām pārkāpums

74. Tiesa atkārtoti uzsver, ka, lai arī 8.pants primāri paredz indivīda aizsardzību pret patvaļīgu iejaukšanos no valsts institūciju puses, tas var pieprasīt valsts institūcijām veikt pasākumus, lai aizsargātu tiesības attiecībās starp privātpersonām (skatīt *Novoseletskiy*, citēts iepriekš, 68.rindkopa; *Moldovan un citi pret Rumāniju (Nr.2)*, iesniegumi Nrs.41138/98 un 64320/01, 93.rindkopa, ECHR 2005-VII (izvilkumi); un *Kapa un citi pret Poliju*, iesniegumi Nrs.75031/13 un 3 citi, 150.rindkopa, 2021.gada 14.oktobris). Uz valsts pozitīvo un negatīvo pienākumu izpildi attiecināmie vispārējie principi ir līdzīgi, pieprasot noskaidrot, vai starp dažādām konkurējošām indivīda un sabiedrības kopējām interesēm ir panākts taisnīgs līdzsvars (skatīt *Hatton un citi pret Apvienoto Karalisti* [Lielā palāta], iesniegums Nr.36022/97, 98.rindkopa, ECHR 2003-VIII; *Lācātuš un citi pret Rumāniju*, iesniegums Nr.12694/04, 84.rindkopa, 2012.gada 13.novembris; un *Burlya un citi pret Ukrainu*, iesniegums Nr.3289/10, 162. un 169.-170.rindkopa, 2018.gada 6.novembris).

75. Izvērtējot sūdzības par mājokļu iznīcināšanu, Tiesa jau iepriekš ir atzinusi, ka Augstās Līgumslēdzējas puses iestāžu piekrišana vai samierināšanās ar privātpersonu rīcību, kas pārkāpj citu tās jurisdikcijā esošu personu Konvencijā garantētās tiesības, var radīt valsts atbildību (skatīt *Moldovan un citi*, 94.rindkopa, un *Lācātuš un citi*, 83.rindkopa, abas citētas iepriekš). Tāpat arī policijas nespēja iejaukties un īstenot nepieciešamos pasākumus, lai izbeigtu trešo personu veiktus iesniedzēja tiesību uz mājokļa neaizskaramību pārkāpumus, ir atzīta kā nespēja veikt nepieciešamos pasākumus, kas bija sagaidāmi no kompetentajām institūcijām, ļaujot

konstatēt 8.panta pārkāpumu (skatīt *Surugiu pret Rumāniju*, iesniegums Nr.48995/99, 60.-68.rindkopa, 2004.gada 20.aprīlis). Vērtējot valsts rīcības atbilstību tās pozitīvajiem pienākumiem, Tiesa ir ņēmusi vērā arī krimināltiesiskās izmeklēšanas efektivitāti (skatīt *Burlya un citi*, citēts iepriekš, 161. un 169.-170.rindkopa).

76. Ievērojot Tiesas judikatūru, iespējams secināt, ka noteiktos apstākļos valstīm ir pozitīvais pienākums veikt nepieciešamos pasākumus, lai atbalstītu indivīdu, kurš lūdz šādu palīdzību, pret trešo personu uzbrukumiem tās tiesībām uz mājokļa neaizskaramību. Šāds pienākums iestājas, jo īpaši, kad indivīds izsauc policiju, lai aizsargātu viņu pret personām, kas mēģina to ar spēku un bez jebkāda juridiska pamatojuma izlikt. Valstis bauda rīcības brīvību attiecībā uz to, kādus pasākumus šajā saistībā veikt, ja vien tie ir efektīvi personas tiesību uz mājokļa neaizskaramību aizsardzībai.

77. Izskatāmajā lietā SIA Ektornet Residential Latvia, privāto tiesību juridiskā persona, kam piederēja dzīvoklis, rīkojoties bez jebkāda no valsts puses izsniegta pamatojuma, ar spēku izlauzās cauri iesniedzēja mājokļa durvīm, nomainīja durvju slēdzeni un pie tām izvietoja bruņotus apsargus, lai novērstu iesniedzēja turpmāku piekļuvi viņa mājoklim. Iesniedzējs vairākkārt izsauca policiju. Tā ieradās un apskatīja notikumu vietu, un viņi skaidri varēja novērot, ka, visticamāk, iesniedzējs dzīvoklī apmetās, un tādēļ viņi apzinājās notiekošo. Tiesa uzskata, ka šādos apstākļos tika iedarbināts valsts-atbildētājas pozitīvais pienākums nodrošināt efektīvu iesniedzēja tiesību uz mājokļa neaizskaramību aizsardzību. Tomēr policija neiejaucās, atsaucoties uz tobrīd aktīvo civiltiesisko strīdu (skatīt 10.rindkopu iepriekš) vai iepriekšējā īpašnieka apgalvojumu, ka dzīvoklis nebija izīrēts (skatīt 12.rindkopu iepriekš).

78. Kā minēts iepriekš, aizsardzība tiesībām uz mājokļa neaizskaramību nav ierobežota attiecībā uz telpām, kas apdzīvotas tiesiski (skatīt 52.rindkopu iepriekš un tur iekļautās atsaucēs). Atbilstoši nacionālajam regulējumam, kā to skaidro valsts iestādes, tostarp policija un Valdība, nevienu personu nedrīkst izlikt bez spēkā esoša tiesas sprieduma par personas izlikšanu no dzīvojamajām telpām, un šī prasība ir attiecināma arī uz personām, kas apdzīvo telpas patvaļīgi (skatīt 10., 30., 31.-32., 39.-41. un 55.rindkopu iepriekš). Pašvaldības policija pat izskaidroja šo faktu SIA Ektornet Residential Latvia pārstāvjiem, neveicot nekādas turpmākās darbības (skatīt 10.rindkopu iepriekš). Nav nekādu norāžu, ka policija pieprasīja tiem pārtraukt liegumu iesniedzējam piekļūt dzīvoklim vai brīdināja tos par iespējamo kriminālatbildību par mājokļa neaizskaramības pārkāpumu. Tā vietā iesniedzēju informēja par iespēju iesniegt sūdzību policijas iecirknī (skatīt 10.-11.rindkopu iepriekš). Ņemot vērā nacionālajā normatīvajā regulējumā paredzēto, ka jebkura personas izlikšana no dzīvesvietas ir iespējama tikai tad, ja ir iegūts tiesas spriedums par šo faktu, kompetentajām valsts iestādēm vajadzēja būt skaidram, ka tas vien, ka pastāv juridisks strīds, nevar būt par pamatu, lai ar varu izstumtu personu no tās mājokļa, un tas

nevarēja attaisnot institūciju bezdarbību brīdī, kad trešās personas iejaucas Konvencijas 8.pantā garantētajās tiesībās (salīdzināt ar *Surugiu*, citēts iepriekš, 63.rindkopa).

79. Turklāt par spīti iesniedzēja lūgumiem policija neveica nekādas praktiskas darbības arī vēlākā strīda stadijā, lai arī viņam pastāvīgi tika liegta piekļuve viņa mājoklim un pat pēc tam, kad tika ierosināts kriminālprocess (skatīt 13. un 19.rindkopu iepriekš). Tādējādi policija neveica nekādas nepieciešamās darbības situācijā, kad bruņoti apsargi bez jebkāda juridiska pamata liedza iesniedzējam piekļūt viņa mājoklim (skatīt 28., 30. un 31.-32.rindkopu iepriekš). Tiesa uzskata, ka šāda bezdarbība ne tikai nespēja novērst turpmākas prettiesiskas privātpersonas darbības, bet netieši tās iedrošināja. Tāpat Tiesa šajā saistībā atsauca uz tiesībsarga secināto, ka noteiktā laika posmā šāda policijas pasivitāte bija ierasta prakse un tikai vēlāk tika sagatavotas vadlīnijas, pieprasot policijai situācijās, kad īpašnieki veic prettiesiskas darbības, nodrošināt sabiedrisko kārtību un aizsargāt īrnieku tiesības piekļūt to mājokļiem (skatīt 42.-44.rindkopu iepriekš).

80. Tiesa atkārtoti uzsver, ka izvēle par to, kādi pasākumi, lai nodrošinātu tās pozitīvo pienākumu izpildi, ir nepieciešami ietilpst valsts rīcības brīvība. Tiesas judikatūra nedod pamatu secināt, ka pienākumu veikt pasākumus, lai privāttiesiskā jomā aizsargātu personu tiesības uz mājokļa neaizskaramību, pieprasītu krimināltiesiskā mehānisma izveidi (skatīt *Moldovan un citi*, citēts iepriekš, 96.rindkopa). Tomēr izskatāmajā lietā tika īstenota krimināltiesiskā izmeklēšana, cita starpā, attiecībā uz to, vai ir noticis mājokļa neaizskaramības pārkāpums. Šī izmeklēšana tās šīs lietas apstākļiem būtiskajā sadaļā tika izbeigta, secinot, ka iesniedzējs nebija dzīvokļa īrnieks, bet, ievērojot valodu, kas lietota vienošanās, un faktu, ka iesniedzējs nebija tur deklarējis savu dzīvesvietu, drīzāk telpu lietotājs (skatīt 21.rindkopu iepriekš). Lēmumi neietvēra nekādu analīzi par to, vai iesniedzējs faktiski dzīvoja šajā dzīvoklī un vai to varēja uzskatīt par viņa “mājokli”, kas baudītu tā neaizskaramības aizsardzību (skatīt 52.-53.rindkopu iepriekš). Tā kā iesniedzēja tiesības uz mājokli nebija skartas, SIA Ektornet Residential Latvia darbību tiesiskums, ar varu izliekot iesniedzēju no viņa mājokļa, netika vērtēts. Līdz ar to kriminālprocesa izmeklēšanas stadijā netika vērtēti visi būtiskie lietas apstākļi, un tāpēc tā bija pārāk ierobežota tvērumā, praksē nesniedzot nekādu aizsardzību situācijā, kad par personas īres tiesībām uz tās mājokli bija strīds.

81. Ņemot vērā iepriekš minēto, Tiesa nevar secināt, ka valsts institūcijas veica nepieciešamos pasākumus, lai aizsargātu iesniedzēja tiesības uz mājokļa neaizskaramību, lai arī viņš lūdza aizsardzību no personām, kas mēģināja viņu ar seku un bez jebkāda juridiska pamatojuma viņu izlikt. Tādējādi ir pieļauts Konvencijas 8.panta pārkāpums.

(b) Iespējami prettiesiskā zvērināta tiesu izpildītāja īstenotā iesniedzēja izlikšana no mājokļa

82. Starp pusēm bija strīds par to, vai šīs lietas fakti liecināja par iesniedzēja izlikšanu, Valdībai atkārtoti uzsverot, ka nebija izdots neviens izpildu raksts par izlikšanu un ka ievēšana nekustamā īpašuma valdījumā neietekmēja iesniedzēja tiesības. Tomēr Tiesa ņem vērā, ka ievēšanas nekustamā īpašuma valdījumā laikā zvērināts tiesu izpildītājs ar varu iekļuva dzīvoklī, nomainīja durvju slēdzeni un izvāca no tā iesniedzēja mantu. Šīs darbības faktiski liedza iesniedzējam turpmāk piekļūt dzīvoklim. Turklāt Valdība nav argumentējusi, ka iesniedzējs pēc 2012.gada 12.decembra notikumiem varēja turpināt uzturēties dzīvoklī. Pretēji Valdības pozīcijai fakts, ka šīs darbības tika veiktas bez izpildu raksta par izlikšanu no dzīvojamajām telpām, acīmredzami nevar pamatot secinājumu, ka nav notikusi iejaukšanās.

83. Tāpat Tiesa atzīmē Valdības argumentu, ka zvērināts tiesu izpildītājs pārbaudīja viņam pieejamos datus, un nekāda viņa rīcībā bijusī informācija neliecināja, ka kāda persona, izņemot parādnieku, apmestos dzīvoklī. Tomēr Tiesa neuzskata par ticamu, ka zvērināts tiesu izpildītājs varēja neapzināties, ka iesniedzējs dzīvoja dzīvoklī un par tobrīd aktīvo strīdu par viņa īres tiesībām. Šajā saistībā Tiesa atsaucas uz zvērināta tiesu izpildītāja pienākumu pārbaudīt būtiskos apstākļus, kad viņš īsteno sprieduma izpildi; sarunām un vēlāk strīdu starp jauno īpašnieku un iesniedzēju; un tobrīd notikušo civilprocesu un kriminālprocesu (skatīt 9. un 19.rindkopu iepriekš). Papildus jāatzīmē, ka iesniedzējs ieradās dzīvoklī, kad notika ievēšana nekustamā īpašuma valdījumā, norādot, ka viņš ir īrnieks. Šis fakts nelika zvērinātam tiesu izpildītājam apturēt izpildi vai citādi pārvērtēt situāciju (skatīt 16.rindkopu iepriekš). Turklāt Tiesā iesniegtie dokumenti norāda, ka policija informēja zvērinātu tiesu izpildītāju par ierosināto kriminālprocesu (skatīt 15. un 22.rindkopu iepriekš). Tomēr neatkarīgi no tā zvērināts tiesu izpildītājs turpināja izpildi, ko var uzskatīt par iesniedzēja izlikšanu, kas rezultējās mājokļa zaudējumā, smagākajā iejaukšanās tiesību uz mājokļa neaizskaramību veidā (salīdzināt ar *Prokopovich*, citēts iepriekš, 41.-42.rindkopa, skatīt arī *McCann pret Apvienoto Karalisti*, iesniegums Nr.19009/04, 50.rindkopa, ECHR 2008).

84. Lai arī Tiesa primāri ir aicināta izvērtēt, vai iejaukšanās iesniedzēja tiesībās uz mājokļa neaizskaramību bija nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā (attiecībā uz vispārējiem principiem, kas jāņem vērā šādā izvērtējumā, skatīt *Connors pret Apvienoto Karalisti*, iesniegums Nr.66746/01, 81.-84.rindkopa, 2004.gada 27.maijs), ir skaidri secināts, ka šāda iejaukšanās būs pretrunā 8.pantam, ja vien tā nav notikusi saskaņā ar likumu (skatīt *Chapman pret Apvienoto Karalisti* [Lielā palāta], iesniegums Nr.27238/95, 78.rindkopa, ECHR 2001-I). Šis kritērijs pieprasa, lai pasākums, par kuru iesniegta sūdzība, būtu vismaz ar kaut kādu pamatojumu normatīvajā regulējumā, un tas attiecas arī uz šī regulējuma kvalitāti, kam

jābūt pieejamam skartajai personai un kura piemērošanas sekām jābūt paredzamām (skatīt *Slivenko un citi pret Latviju* (lēmums) [Lielā palāta], iesniegums Nr.48321/99, 100.rindkopa, ECHR 2002-II (izvilkumi)).

85. Tomēr Valdība nav sniegusi nekādu informāciju par iejaukšanās iesniedzēja tiesībās uz mājokļa neaizskaramību juridisko pamatojumu, tā vietā apgalvojot, ka ievēšanai nekustamā īpašuma valdījumā nevajadzēja ietekmēt īrniekus. Tiesas rīcībā esošā informācija par nacionālo regulējumu un citiem materiāliem norāda, ka īrnieku – pat ja norit strīds par īres tiesībām – un to mantas izlikšana nav atbilstoša Latvijas tiesību sistēmai, kas imperatīvi noteica, ka personu var izlikt tikai pamatojoties uz tiesas spriedumu, kas to atļauj. Atbilstoši likuma “Par dzīvojamo telpu īri” 44.pantam šī prasība bija attiecināma arī uz situācijām, kad personas atrodas dzīvojamajās telpās patvaļīgi, proti, bez spēkā esoša īres līguma (skatīt 30., 31.-32., 39.-41. un 55.rindkopu iepriekš).

86. Izskatāmo lietu būtu jānošķir no lietām, kur izlikšana tika organizēta, pamatojoties uz izpildu rakstu par valdījumu (*possession order*) (skatīt, piemēram, *McCann*, citēts iepriekš, 48.rindkopa, un *Čosić pret Horvātiju*, iesniegums Nr.28261/06, 19.rindkopa, 2009.gada 15.janvāris). Izskatāmajā lietā izpildu raksts par ievēšanu nekustamā īpašuma valdījumā skāra tikai attiecības starp iepriekšējo un jauno īpašnieku, iesniedzēja tiesībām apmesties dzīvoklī nespējējot nekādu lomu. Lai arī Valdība argumentēja, ka zvērinātam tiesu izpildītājam neuzņemas atbildību par jautājumiem, kas skar īres tiesību juridisko pamatotību un ar to saistītie strīdi ir jārisina civilprocesa ietvaros, Tiesa atzīmē, ka, izliekot iesniedzēju un viņa mantu no dzīvokļa, zvērināts tiesu izpildītājs pats tieši iesaistījās strīdā par īres tiesībām. Vēl jo vairāk, tādējādi viņš rīkojās īpašnieka interesēs, nesaņemot tiesas vērtējumu par strīda būtību.

87. Attiecībā uz Valdības argumentu, ka iesniedzējs varēja lūgt atjaunot fizisku valdījumu pār dzīvokli, vērsoties ar prasību tiesā, Tiesa uzskata, ka mehānisms, atbilstoši kuram īrniekiem ir tiesības vēlāk nodibināt faktu, ka viņiem bija tiesības apmesties telpās, no kurām viņus jau izlika, nevar tikt uzskatīts par pietiekamu procesuālo garantiju, kas būtu spējīga novērst nepamatotu iejaušanos personas tiesībās uz mājokļa neaizskaramību. Tas īrniekiem, kuri ir spiesti aizstāvēt savas tiesības civilā tiesvedībā pēc tam, kad viņi jau ir zaudējuši mājokli, rada nesamērīgu slogu. Neatkarīgi no tā, vai iesniedzējam būtu izdevies pārliecināt tiesu vai nē, ir skaidrs, ka starp viņu un jauno dzīvokļa īpašnieku bija strīds (salīdzināt ar *Connors*, citēts iepriekš, 92.rindkopa), un nacionālais regulējums pieprasīja šādus strīdus izskatīt tiesai pirms personas izlikšanas. Tiesa atzīmē, ka izskatāmajā lietā noteicošais jautājums ir nevis par to, vai iesniedzēju izlika pretēji viņa tiesībām apmesties dzīvoklī – jautājums, uz ko koncentrējusies Valdība – bet gan par to, vai viņu izlika, neļaujot tiesai izvērtēt, vai viņam bija tiesības uzturēties dzīvoklī vai nē, un līdz ar to arī pretēji nacionālajā normatīvajā regulējumā noteiktajām prasībām.

88. Šajā aspektā izskatāmā lieta būtu jānošķir arī no tādām lietām, kā *Vrzić pret Horvātiju* (iesniegums Nr.43777/13, 2016.gada 12.jūlijs) un *F.J.M. pret Apvienoto Karalisti* ((lēmums), iesniegums Nr.76202/16, 2018.gada 6.novembris), kurās Tiesa analizēja tiesas apstiprinātas izlikšanas un skaidroja, ka Konvencija nepieprasa, lai ģiniekiem būtu tiesības lūgt samērīguma izvērtējumu, ja valdījuma atgriešanu pieprasa cita privātpersona, kam pieder īpašums. Salīdzinājumam – izskatāmā lieta ir saistīta ar iesniedzēja sūdzību, ka viņu izlika, neizvērtējot šādas iejaušanās tiesiskumu, un situācijā, kad, vēl jo vairāk, nacionālais regulējums tieši pieprasīja tiesas iepriekšēju izvērtējumu (skatīt 32.rindkopu iepriekš).

89. Tāpat Tiesa uzsver procesuālo garantiju nozīmīgumu vērtējumā par to, vai tad, kad valsts-atbildētāja izveido savu nacionālo regulējumu, tā ir rīkojusies savas rīcības brīvības robežās. Proti, Tiesa vērtē, vai lēmumu pieņemšanas process, kas radījis iejaušanos personas tiesībās uz mājokļa neaizskaramību, ir bijis taisnīgs un nodrošinājis personas 8.pantā garantēto tiesību aizsardzību (skatīt *Connors*, citēts iepriekš, 83.rindkopa). Latvijas normatīvais regulējums paredzēja noteiktas procesuālās garantijas, jo īpaši iepriekš minēto imperatīvo prasību, ka izlikšana ir pieļaujama tikai tad, ja ir saņemts tiesas spriedums par ģieka izlikšanu no dzīvojamās telpas. Arī prasība pēc policijas klātbūtnes, kad notiek ieviešana nekustamā īpašuma valdījumā, bija paredzēta, lai aizsargātu pret patvaļīgu iejaušanos. Tomēr izskatāmajā lietā šīs procesuālās garantijas praktiski tika padarītas par neesošām, jo kompetentās nacionālās iestādes nerīkojās, lai tās nodrošinātu. Regulējums, kas izveidots, lai aizsargātu tiesības, ir bezjēdzīgs, ja to pareizi nepiemēro (salīdzināt ar *Oluić pret Horvātiju*, iesniegums Nr.61260/08, 63.rindkopa, 2010.gada 20.maijs). Turklāt regulējuma disciplināratbildības un kriminālatbildības piemērošanai esība nav pietiekama procesuālā garantija, kas spētu novērst nepamatotu iejaušanos vai nodrošināt pienācīgu Konvencijā aizsargāto interešu ievērošanu situācijās, kas rada iejaušanos personas tiesībās.

90. Līdz ar to Tiesa secina, ka iejaušanās iesniedzēja tiesībās, kas ieviešanas nekustamā īpašuma valdījumā procesa īstenošanas rezultātā noveda līdz viņa izlikšanai, bija bez tiesiska pamata un procesuālās garantijas, kas paredzētas normatīvajā regulējumā, nenovērsa šo patvaļīgo iejaušanos. Tādēļ ir pieļauts Konvencijas 8.panta pārkāpums.

II. IESPĒJAMS KONVENCIJAS 8.PANTA KOPSAKARĀ AR KONVENCIJAS 13.PANTU PĀRKĀPUMS

91. Iesniedzējs sūdzējās, ka viņam nebija pieejams nacionālais tiesību aizsardzības līdzeklis, ko izmantot attiecībā uz viņa tiesību uz mājokļa neaizskaramību pārkāpumu, kā to pieprasa Konvencijas 13.pants, kas izteikts šādi:

“Ikvienam, kura tiesības un brīvības, kas noteiktas šajā Konvencijā, ir pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu aizsardzību no valsts institūciju puses, neskatoties uz to, ka pārkāpumu ir izdarījušas personas, pildot publiskos dienesta pienākumus.”

A. Pieņemamība

92. Valdība argumentēja, ka tā kā iesniedzējam nebija pamatota prasība par iespējamu Konvencijas 8.panta pārkāpumu, viņa sūdzību nevar izskatīt arī Konvencijas 13.panta kontekstā, vai, alternatīvi, ka šī sūdzība ir acīmredzami nepamatota.

93. Iesniedzējs iebilda pret šo argumentu.

94. Ņemot vērā iepriekš izdarītos secinājumus par 8.panta pārkāpumiem (skatīt 81. un 90.rindkopu iepriekš), Tiesa uzskata, ka iesniedzēja sūdzībai ir pietiekams pamats. Tāpat Tiesa atzīmē, ka šī sūdzība nav acīmredzami nepamatota vai noraidāma kādu citu Konvencijas 35.pantā minētu iemeslu dēļ. Tādēļ tā jāatzīst par pieņemamu.

B. Būtība

95. Iesniedzējs sūdzējās, ka viņam nebija pieejams nacionālais tiesību aizsardzības līdzeklis, kas spētu izvērtēt viņa sūdzības par viņa tiesību uz mājokļa neaizskaramību, ko aizsargā Konvencijas 8.pants, pārkāpumu.

96. Valdība nekādus turpmākus apsvērumus nesniedza.

97. Tiesa atkārtoti uzsver, ka Konvencijas 13.pants paredz garantiju, ka nacionālā līmenī ir pieejams tiesību aizsardzības līdzeklis, lai aizsargātu Konvencijā garantētās tiesības un brīvības, kas spēj pievērsties pamatotai sūdzībai un piešķirt piemērotu atlīdzinājumu. Nacionālajam tiesību aizsardzības līdzeklim jābūt efektīvam gan teorijā, gan praksē (skatīt, piemēram, *Lindstrand Partners Advokatbyrå AB pret Zviedriju*, iesniegums Nr.18700/09, 117.rindkopa, 2016.gada 20.decembris). Prasība par efektivitāti nozīmē, ka tiesību aizsardzības līdzeklis ir pieejams, piedāvā saprātīgas iespējas iegūt labvēlīgu rezultātu un spēj vai nu novērst iespējamo pārkāpumu vai tā turpināšanos, vai piedāvā piemērotu atlīdzinājumu par jebkādu pārkāpumu, kas jau ir noticis (skatīt, piemēram, *Avanesyan pret Krieviju*, iesniegums Nr.41152/06, 27.rindkopa, 2014.gada 18.septembris).

98. Pirmkārt, Tiesa atzīmē, ka atbilstoši nacionālajam regulējumam iesniedzējam nebija tiesību iesniegt prasību pret zvērinātu tiesu izpildītāju, jo viņš attiecībā uz ievēšanu nekustamā īpašuma valdījumā nebija nedz piedzinējs, nedz parādnieks (skatīt 24. un 36.rindkopu iepriekš). Šī nacionālā regulējuma pieeja pilnībā ignorē ietekmi, kādu zvērināta tiesu izpildītāja patvaļīga darbība, ievēdot nekustamā īpašuma valdījumā, var radīt uz īrniekiem. Liedzot iesniedzējam sūdzēties par zvērināta tiesu izpildītāja iespējamu ar likumu pieļaujamo darbību robežu, ievēdot nekustamā īpašuma valdījumā, pārsniegšanu un tiesību uz mājokļa neaizskaramību pārkāpumu, iesniedzējam bija atņemta iespēja panākt, ka zvērināta tiesu izpildītāja

darbību tiesiskumu izvērtētu tiesa laikā, kad labvēlīgs rezultāts būtu varējis nodrošināt viņa tiesību apmesties viņa mājoklī atjaunošanu.

99. Attiecībā uz citu civiltiesisko tiesību aizsardzības līdzekļu pieejamību Valdība norādīja, ka iesniedzējs varēja iesniegt prasību tiesā par patvaļīgu iejaukšanos viņa tiesībās uz mājokļa neaizskaramību vai nu pret jauno īpašnieku vai arī zvērinātu tiesu izpildītāju. Kā norādīts iepriekš, prasības par īres tiesību atzīšanu, fiziska valdījuma atjaunošanu vai zaudējumu, kas saistīti ar viņa mantu izvākšanu no dzīvokļa, atlīdzināšanu nespētu atrisināt viņa sūdzību, ka viņu izlika no dzīvokļa un liedza tam turpmāk piekļūt, nesaņemot tiesas vērtējumu par viņa tiesībām apmesties tajā (skatīt 65.-66.rindkopu iepriekš). Turklāt nacionālā tiesa, izskatot iesniedzēja civilprasību, uzskatīja, ka attiecībā uz iespējamu mājokļa neaizskaramības pārkāpumu vispiemērotākais tiesību aizsardzības līdzeklis bija kriminālprocess, sasaistot tiesības iesniegt civiltiesiska rakstura prasību kopā ar secinājumu par vainu krimināllietas ietvaros (skatīt 28.rindkopu iepriekš). Līdz ar to Tiesai nav pamata secināt, ka iesniedzējam bija pieejams civiltiesisks tiesību aizsardzības līdzeklis, lai aizsargātu viņa Konvencijā garantētās tiesības. Papildus Tiesa atsauca uz tiesībsarga secinājumiem saistībā ar civiltiesiska tiesību aizsardzības līdzekļa neefektivitāti ar īres tiesību jautājumiem saistītos strīdos (skatīt 43. un 45.rindkopu iepriekš).

100. Visbeidzot jānorāda, ka bija arī krimināltiesiskais tiesību aizsardzības līdzeklis, un kriminālprocesā tika vērtēts, vai saistībā ar privātpersonu un zvērināta tiesu izpildītāja darbībām ir noticis iesniedzēja tiesību uz mājokļa neaizskaramību pārkāpums. Tomēr, kā secināts iepriekš, attiecībā uz valsts pozitīvajiem pienākumiem atbalstīt iesniedzēju pret privātpersonu darbībām ar mērķi atņemt viņam mājokli, izmeklēšanas tvērums kriminālprocesā bija pārāk ierobežots un nespēja nodrošināt efektīvu aizsardzību situācijā, kad starp pusēm ir strīds par īres tiesībām (skatīt 80.rindkopu iepriekš). Līdzīgi arī attiecībā uz zvērināta tiesu izpildītāja darbībām jānorāda, ka izmeklēšanas gaitā veiktais izvērtējums bija ierobežots ar vērtējumu par ievešanas nekustamā īpašuma valdījumā procesa tiesiskumu, nevērtējot darbību, kas vērstas pret iesniedzēju, kurš dzīvoja tur, tiesiskumu. Turklāt faktu, ka dzīvokļa jaunais īpašnieks iesniedzēju ar varu izlika no viņa mājokļa tika izmantots pret viņu, jo to ņēma vērā, lai secinātu, ka laikā, kad zvērināts tiesu izpildītājs īstenoja ievešanu nekustamā īpašuma valdījumā, dzīvokli neizmantoja kā mājokli (skatīt 21.rindkopu iepriekš).

101. Līdz ar to kriminālprocess gan attiecībā uz privātpersonas darbībām, gan zvērināta tiesu izpildītāja darbībām nenodrošināja efektīvu iesniedzēja tiesību aizsardzību. Tiesa neuzskata, ka iesniedzēju var vainot par to, ka viņš izmantoja šo tiesību aizsardzības līdzekli, lai noskaidrotu, vai ievērots sešu mēnešu termiņš sūdzības Tiesā iesniegšanai, jo nacionālais regulējums un tā interpretācija no nacionālo institūciju puses norāda, ka šis tiesību aizsardzības līdzeklis varēja sniegt labvēlīgu rezultātu iesniedzējam (skatīt 28., 30. un 37.rindkopu iepriekš). Tomēr valsts institūciju pieejas iesniedzēja lietai dēļ

tas nenovērsa iespējamo tiesību pārkāpumu vai tā turpināšanos un nesniedza viņam atlīdzinājumu, galvenokārt tāpēc, ka starp dzīvokļa īpašnieku un iesniedzēju paralēli noritēja civiltiesisks strīds par īres attiecību jautājumiem. Papildus Tiesa ņem vērā arī tiesībsarga secinājumus par šī tiesību aizsardzības līdzekļa ierobežoto efektivitāti citās situācijās (skatīt 42.-44.rindkopu iepriekš).

102. Ņemot vērā iepriekš minēto, Tiesa secina, ka iesniedzējam nebija pieejams efektīvs tiesību aizsardzības līdzeklis attiecībā uz viņa sūdzībām par iejaukšanos viņa tiesībās uz mājokļa neaizskaramību. Līdz ar to ir pieļauts Konvencijas 13.panta kopsakarā ar Konvencijas 8.pantu pārkāpums.

III. KONVENCIJAS 41.PANTA PIEMĒROŠANA

103. Konvencijas 41.pants noteic:

“Ja Tiesa konstatē, ka ir noticis Konvencijas vai tās protokolu pārkāpums, un ja attiecīgās Augstās Līgumslēdzējas Puses iekšējās tiesību normas paredz tikai daļēju šī pārkāpuma seku novēršanu, Tiesa, ja nepieciešams, cietušajai pusei piešķir taisnīgu atlīdzību.”

A. Kaitējums

104. Iesniedzējs lūdza viņam atlīdzināt zaudējumus EUR 5 211,40 apmērā par kustamo mantu, ko viņš bija zaudējis, un EUR 3 550 par zaudētajiem ienākumiem. Tāpat viņš lūdza kompensāciju EUR 100 000 apmērā par nemantisko kaitējumu.

105. Valdība norādīja, ka prasība atlīdzināt zaudējumus par iesniedzēja kustamo mantu būtu noraidāma, jo visu aprakstīto mantu iesniedzējam atgrieza. Turklāt iesniedzējam bija tiesības iesniegt prasību pret zvērinātu tiesu izpildītāju par zaudējumiem. Tāpat tā argumentēja, ka nebija iesniegti nekādi dokumenti, kas pamatotu prasību par zaudējumu atlīdzinājumu, un ka prasība par kompensāciju par nemantisko kaitējumu bija acīmredzami nepamatota un pārmērīga.

106. Tiesa atsaucas uz tās iepriekš izdarītajiem secinājumiem par nepieciešamību nošķirt iesniedzēja tiesību uz mājokļa neaizskaramību pārkāpumu un kaitējumu, kas radīts viņa kustamajai mantai, kā arī uz šiem jautājumiem attiecināmajiem nacionālajiem tiesību aizsardzības līdzekļiem (skatīt 66.rindkopu iepriekš). Līdz ar to Tiesa nesaskata nekādu cēlonisko saikni starp konstatēto pārkāpumu un šo zaudējumu atlīdzināšanas prasības daļu, un tādēļ to noraida.

107. Attiecībā uz prasību par zaudētajiem ienākumiem Tiesa atzīmē, ka tai trūkst jebkāda pamatojuma. Tādēļ nav iespējams izdarīt secinājumus par to, vai šo kaitējumu radīja konstatētie pārkāpumi.

108. No otras puses Tiesa uzskata, ka iesniedzējs noteikti ir cietis nemantisko kaitējumu, un piešķir iesniedzējam EUR 8 000 kā kompensāciju

par šo taisnīgas atlīdzības prasības daļu, pieskaitot šai summai jebkurus ieturamos nodokļus.

B. Tiesāšanās izdevumi

109. Tāpat iesniedzējs lūdza atlīdzināt viņam radušos tiesāšanās izdevumus EUR 5 422,98 apmērā attiecībā uz nacionālo tiesvedību, no kuriem EUR 1 316,47 sastāda samaksa par juridisko palīdzību un valsts nodevas; par pārējo iesniedzējs skaidrojumu nesniedza. Attiecībā uz tiesāšanās izdevumiem, kas radušies tiesvedības Tiesā gaitā, iesniedzējs lūdza viņam piešķirt EUR 8 150,56, pievienojot šai prasībai vienošanos par juridisko pakalpojumu sniegšanu un pārstāvību Tiesā, kā arī rēķinu.

110. Valdība iebilda, argumentējot, ka šīs prasības nebija pamatotas ar dokumentiem, kas apliecinātu, ka maksājumi tiešām būtu veikti, ja neskaita valsts nodevu apmaksas apliecināšanos dokumentus kopumā aptuveni EUR 400 apmērā.

111. Atbilstoši Tiesas judikatūrai iesniedzējam ir tiesības saņemt atlīdzinājumu par tiesāšanās izdevumiem tikai tiktāl, cik tas var pierādīt, ka tie bija nepieciešami un patiešām veikti, kā arī samērīgi. Attiecībā uz nacionālajiem procesiem, ņemot vērā augšminētos kritērijus un tai iesniegtos dokumentus (rēķini, kuros atspoguļots stundu skaits un paveiktais darbs, kā arī maksājumu uzdevumi par valsts nodevu apmaksu), Tiesa piešķir iesniedzējam EUR 1 316,47. Tiesa noraida iesniedzēja prasību par tiesāšanās izdevumu par nacionālajām tiesvedībām atlīdzināšanu pārējā daļā, jo tā nav pamatota.

112. Attiecībā uz tiesāšanās izdevumiem, kas radušies tiesvedības Tiesā laikā, Tiesa atkārtoti uzsver, ka izmaksas par pārstāvību ir patiesi radušās tad, ja iesniedzējs tās jau ir sedzis vai viņam ir pienākums to izdarīt (skatīt *Merabishvili pret Gruziju* [Lielā palāta], iesniegums Nr.72508/13, 371.rindkopa, 2017.gada 28.novembris). Izskatāmajā lietā vienošanās par juridisko pakalpojumu sniegšanu un rēķins, ko iesniedza iesniedzējs, norāda uz viņa pienākumu apmaksāt izdevumus par pārstāvību. No otras puses, iesniegtie dokumenti nesniedz ieskatu šīs summas sadalījumam un neatspoguļo informāciju par laiku, kas pavadīts, nodrošinot juridisko palīdzību. Tādēļ, ņemot vērā ievērojamo lūgtā atlīdzinājuma apmēru, šo prasību nevar atzīt pilnībā, un tā jāsamazina. Ievērojot lietas veidu un balstot tās vērtējumu uz taisnīgum apsvērumiem, Tiesa piešķir iesniedzējam EUR 4 000 par tiesāšanās izdevumiem tiesvedības Tiesā gaitā.

C. Nokavējuma procenti

113. Tiesa uzskata par pamatotu noteikt, ka nokavējuma procentu likme ir vienāda ar Eiropas Centrālās bankas rezerves aizdevumu procentu likmi, kurai pieskaitīti trīs procentpunkti.

ŠO IEMESLU DĒĻ TIESA

1. *Atzīst*, ar vairākumu, iesniegumu par pieņemamu;
2. *Nolemj*, ar sešām balsīm par un vienu pret, ka ir pieļauts Konvencijas 8.panta pārkāpums;
3. *Nolemj*, ar sešām balsīm par un vienu pret, ka ir pieļauts Konvencijas 13.panta kopsakarā ar Konvencijas 8.pantu pārkāpums;
4. *Nolemj*, ar sešām balsīm par un vienu pret,
  - (a) ka valstij-atbildētājam ir pienākums trīs mēnešu laikā kopš datuma, kurā spriedums saskaņā ar Konvencijas 44.panta 2.punktu stājās spēkā, izmaksāt iesniedzējam šādas summas:
    - (i) EUR 8 000 (astoņi tūkstoši eiro), pieskaitot šai summai jebkurus ieturamos nodokļus, attiecībā uz nemantisko kaitējumu;
    - (ii) EUR 5 316,47 (pieci tūkstoši trīs simti un sešpadsmit eiro un 47 centi), pieskaitot šai summai jebkurus ieturamos nodokļus, attiecībā uz tiesāšanās izdevumiem;
  - (b) ka, sākot no iepriekš minētā trīs mēnešu termiņa iestāšanās līdz samaksas veikšanai, par šo naudas summu ir jāmaksā procenti pēc likmes, kas ir vienāda ar attiecīgajā laika periodā spēkā esošo Eiropas Centrālās bankas rezerves aizdevumu procentu likmi, pieskaitot tai trīs procentpunktus;
5. *Noraida*, vienbalsīgi, iesniedzēja taisnīgas atlīdzības prasību pārējā daļā.

Sagatavots angļu valodā un atbilstoši Tiesas Reglamenta 77.punkta 2. un 3. apakšpunktam rakstveidā paziņots 2022.gada 8.septembrī.

Martina Keller
nodaļas sekretāra vietiece

Síofra O'Leary
priekšsēdētāja

Atbilstoši Konvencijas 45.panta 2.punktam un Tiesas Reglamenta 74.punkta 2.apakšpunktam šim spriedumam ir pievienots tiesneses *O'Leary* atsevišķais viedoklis.

S.O.L.
M.K.